

„... az egynyelvű és egyszokású ország
gyenge és esendő”

IX. ÉVFOLYAM
8. SZÁM
ROMA LAP
2001. AUGUSZTUS
ÁRA: 98 FT

HOSSZÚ ÚT

LD
„LUNGO DROM”

P OSTAFORDULT V VAL

Roma Nap Tiszadobon

2001. július 14-én szombaton roma napot szervezett a Kisebbségi Önkormányzat. Már egy héttel előtte elkezdtek az előkészületeket, vendégeket hívtunk, köztük Tiszadadát. Programokat készítettünk elő, hogy ne legyen egyoldalú, a gyerekek ne unatkozzanak. Már reggel 7 órakor elkezdtünk főzni: babgulyással és halászlével vártuk kedves vendégeinket. 10 órakor kezdődött a megnyitó. Egy szép verset adott elő Tóth Attila, ezt a cigány himnusz követte, majd a roma táncsoport mutatkozott be. Ezt követően a Kisebbségi Önkormányzat elnöke mondott megnyitót. Elmondta: mutassuk meg mindenkinek, hogy igenis mi is itt vagyunk és

teszünk magunkért. A közeljövőben számolni kell a romasággal.

Az ünnepi beszéd után elkezdődtek a programok: kispályás foci, asztalitenisz verseny, három kategóriában ügyességi verseny gyerekeknek, ki a romák legerősebb embere és roma táncverseny. Folyamatosan folytak a versenyek, a gyerekek izzadtak, nem győztek sorban állni a málnaszörpért.

13 órakor megfőtt a közös ebéd, több mint 500 főt tudtunk vendégül látni. A jól megérdemelt ebéd után tovább folytak a vetélkedők. Délután 15 órakor eső próbált megtréfálni bennünket, de nem riasztotta el az embereket. Este 19 órakor értek véget a vetélkedők a gyerekek kíváncsian várták, hogy vajon milyen ajándékokat kapnak. A Kisebbségi Önkormányzat öremmel, oklevéllel és édességgel jutalmazott mindenkit, akik a vetélkedőkön elindultak. A gyerekek örömeit látván elhatároztuk, hogy a jövőben még színesebbé tesszük a roma napot.

Szeretném megköszönni, ifj. Bán Győző, Szántai István, Somlyai Zoltán, Tóth Lajos Attila, Farkas Lajos vállalkozóknak, és a Gyermekváros támogatását.

Galyas József CKÖ elnök

Címlapon: Nyári Gyula felvétele

ROMA LAP

Megjelenik havonta a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési

Központ” Alapítvány

5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Szerkesztőségünk telefonszáma megváltozott!

Új elérhetőségünk:

Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954

e-mail: lungodro@matavnet

Főszerkesztő: Paksi Éva

Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő: Arabeszk 3 Bt.

Munkatársak: Botosné Kóti Lilla,

Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,

Lukács Ilona, Pálfi Elvira, Rácz Lajos

Felélős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:

REPRO STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég

ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Szerkesztőségünk

a mienktől eltérő véleményt is közli.

A leveleket esetenként rövidítve, szerkesztett formában adjuk közre.

LD. gondolkodó

Bizonyára sokan hallották már a következő mondatokat: „ismerd meg önmagad!”, „Légy önmagad!”, „Tudd, hogy ki vagy!” Az önismeretre való törekvésünk, vitalathatatlannal az egyik legfontosabb célunk az életben. Miért? Hogy, magunk írnyílthassuk az életünket, hogy ne tudjon senki olyan érzéseket és eszméket rák erőszakolni, amik idegenek tőlünk! Az önismeret vágya benne él minden emberben.

Van aki segítségére szorul: pszichológushoz fordul, teszteket tölt ki, vagy egyszerűen csak megfigyeli lelkének rezdüléseit. Mindegy, hogy jutunk közelebb önmagunk megismeréséhez. A lényeg, hogy eljussunk! Ebben akar az önök segítségére lenni lapunk új sorozata, az „LD. gondolkodó”, amit egy éven keresztül kísérhetnek figyelemmel. Reméljük, hogy közelebb kerülnek önmagukhoz és embertársaikhoz is.

3. Vérmérséklet

A „befelé forduló” (introvertált) illetve a „kifelé forduló” (exrovertált) kifejezéseket már mindenki hallotta, és talán ismeri is a jelentésüket. De azt kevesen tudják, hogy Eysenck elmélete a „neurotizáltság” mértékét rajzolta fel, melynek egyik végpontjában áll a szorongó, feszült, önbizalomhiánnyal bajló ember, másik végén a magabiztos, kötéldíszetű.

Nálunk és külföldön nagy érdeklődést keltett H. Sjöbring svéd kutató vérmérséklet elmélete. Az elmélet 1973-ban vált nemzetközileg ismertté, halála után. Sjöbring a temperamentumot az idegrendszer három élettani sajátosságával hozta összefüggésbe, melyek feltételezése szerint az egyes emberekben különböző mértékben fejlődnek ki. E három tényezőnek a következő neveket találta ki: validitás, szoliditás és tabilitás. Ön melyikbe tartozik a három közül? Nyugalom! Csak játékosan... válassza ki az önre jellemzőt:

1. Validitás: az ebbe a csoportba tartozónak a munka nagy erőfeszítést jelent, ezért aprólékosan, óvatosan, gyakran habozva és bizonytalanul dolgozik. Jobban kedveli a csendet, a visszavonultságot. Vágyik arra, hogy mások hozzák meg helyette a fontos döntéseket. Könnyebben boldogul pontosan végrehajtandó részfeladatokkal, mint vezető szereppel, amely számára nyomasztó felelősséget jelent, de mélyen

megérti mások hasonló problémáit. Könnyen válik elégedetlenné, ingerlékeny. Ha pedig a túlzott igénybevételtől kiborul, betegségére a szorongás és bizonyos kényszerek (vagy: víz, tér-tömegiszony) lesznek jellemzők.

2. Szoliditás: Az idetartozók lazák, rugalmasak, befolyásolhatók. Fontosabb számukra a valóság és az emberek, mint az elvek és a szabályok. Szeretik a változatosságot, keresik az izgalmat, olykor a veszélyt is. Nem fontolgatnak, döntéseikben sok a szubjektivitás. Rendkívül erős szereplési vágyuk van: belső világukban ők a központi figurák, mindenki más statisztá mellettük. Vonzó társadalmi emberré válhatnak, de emiatt, ha pszichésen „kiborulnak”, hisztériás tünetek lehetnek.

3. Tabilitás: inkább érzelmi, mint értelmi beállítódás jellemző az e csoportba tartozókra. Ami azt jelenti, hogy számukra az egyes emberek vagy helyzetek mindig személy szerint fontosak, vonzóak, vagy ellenszenvesek. Együttérzésük, empátiájuk és intuitív készségük fejlett, ugyanakkor kezügyességük és az elvont feladatok iránti hajlamuk csekélyebb. Élénken benné élnek tárgyi környezetükben, erősen kapcsolódnak konkrét személyekhez. Erős érzelmeiket kimutatják, igyekvő, kíváncsi, nyitott emberek, de nem törekszenek általános megértésre, elvonatkoztatásra: ezért feladataikat körülmenyesen oldják meg.

Szilánkok

Hová fajul a világ!? Lassan már magnóra is vehetném az eddig közhelynek számító, öregek által gyakran használt reakciót, hogy reggelente, újságtallózás közben ne keljen papagáj módjára egymásután többször is kisóhajtanom, felkiáltanom.

Összeszorult gyomorral, prognózis előző este a tv-ben, kezdem a különféle sajtótermékek lapozgatását. Rövid időn belül a roma hírvilág kötelező olvasmányai között és körül, kiburjánzik a megkülönböztetés számomra, megdöbbentő változata.

Gondolkodom. Amit olvasok az csak „fekete humor” vagy kökemény valóság. Furcsa, valahogy az első verzióknak jobban örülnek. Lehet, hogy még nevetni is tudnék a „felsőbbrendűek” közönyén, téves eszméin, de magóg szónoklatain, kényszer képzetein, hamis erőfeszítésein és az „alsóbbrendűek” féltelmén, kiszolgáltatottságán, megaláztatásán, nincstelenségén... Ki tudja!?... A kökemény valóságon viszont nincs kedvem nevetni. Már pedig ez az...

Az a közöny, ami Magyarországon a legnagyobb lélekszámú kisebbség, vagyis a romák megkülönböztetését kíséri, nem csak felháborító, hanem méltatlan egy európai közösségbe igyekvő államtól. A láthatatlan diszkriminációtól, a tettelességbe fajuló progromokig terjed a fajgyűlölet hazánkban. De attól még persze demokratikus állam vagyunk.

Hisz miért ne lennének azok!? Egy demokráciában a fajgyűlölet is demokratikus. Bátran lehet zsidózni, cigányozni, sőt még buzizni is. Nyíltan a kamerába lehet mondani mindent, amit a „zöld-fehér” szív a szájra ad. Legfeljebb később kimagyarázzuk, vagy azt sem. Pedig de sokan várnak el a „nagyoktól”, hogy a rasszista támadásokat részletesen taglálják híradások után hivatalosan is felfigyeljenek a tényre (ez nonszensz) és egyértelmű jelét adják az elhatárolódásnak.

Más országban is történnek rasszista támadások, ahol viszont a kormány és az államfő, a médiák, civilszervezetek, pártok és egyházak nyíltan és keményen elítélik az újfasiszta megnyilvánulásokat. Felemlik hangukat az erőszak ellen és az igazságszolgáltatás gyorsan, erélyesen lép fel az elkövetőkkel szemben. Magyarországnak van még mit tanulnia ezen a téren.

De mit is várjak(-junk), milyen elhatárolódást? Ha a nagyok el is ítélnék a rasszista támadásokat, mi változna!? Egy kis „ejnye-bejnye” még nem változtat a „kopasz lelkűek” erkölcsén és a csuklyát sem veszi le a fejükről. A génebe beleivódott gyűlölet átülthet a jövő generációjába és bizony nagyon sok a jó kertész a másságot megvető földeken.

A láthatatlan diszkrimináció a (más) lélek legmegalázóbb élménye. Fölháborodhatsz:

„csak azért mert cigány vagyok” szlogenel, de ugyan kit érdekel. Próbálsz nem venni tudomást a történekről és amikor este a falfelé fordulva sírsz tchettelenségemben, nem érted mégis miért fáj annyira a cigányság, a zsidóság vagy akármi más, ami más.

Lehet akármilyen kitűnő diplomád, lehetsz első osztályú szakember, élhetsz „normális” életet, akkor sem leszel teljes értékű tagja a társadalomnak. Nem lehetsz, mert nem engedik, hogy az légy! És hogy kik és miért? A válasz nem ér 40 milliót. Egyszerű, s mégis meghatározhatatlan. A „C”-t rásütötték lelkedre. Az agy mosás teljes, tudatalatt érzed nem vagy bűnös, de a körülmények bírja ellenel prédikál. S te hiszel, mert elgyengültél, mert mögötted nem áll pitbull árja, sem karhatalom, sem diplomáciai védelem. Megtörsz, s a tizedik sikertelen állásinterjú után Isten verésének érzed származásod.

Szilánkok a láthatatlan diszkrimináció sok ezer darabjából:

Középiszkolás koromban 4 évig, hetente kétszer utaztam ugyanazon az útvonalon, hogy hazajussak vagy éppen vissza a kollégiumba. Gyakran zsúfoltsága miatt szardíniás dobozra hasonlított a vonat, de nekem legtöbbször sikerült ülőhelyet találnom. Kényelmesen elfértem, hisz soha nem ült mellém senki. Hiába voltak sokan már a rosszullet határán, „a cigány mellé nem ülök” rögeszme erősebb volt a szédülésnél. Dacos tini fejemmel úgy tettem, mintha élvezném a tágas ülőhely adta kényelmet, de legbelül éreztem a megaláztatást, a megvető pillantások szinte perzseltek bőröm, s muszáj volt tüszszentemen, hogy kicsordulhasson az a mindenáron kikíváncsi könnyesepp.

A helyszín Kisújszállás. Varrónok kis csoportja egy nap alatt döntött úgy, hogy átvesszik a felszámoló tulajdonostól a varrodát. Hirtelen csöppentek a vállalkozók rideg világába, nem sejtjén mennyi akadályba ütköznek pusztán csak azért, mert nem akartak az utcára kerülni. Mégsem a bürokrácia útvesztője minősült a legnehezebb kihívásnak, hanem a munkaszerezés.

Számtalanszor lehet olvasni különböző hirdetésekben, hogy varrócsoportokat keresnek bedolgozásra, tehát bátran gondolta a kiscsapat, van igény a varrodai munkára. Eddigi megrendelőik is meg voltak elégedve minőségi munkájukkal, tehát joggal gondolták, hogy munkában nem lesz hiány.

Csak hogy egy valamivel nem számoltak. A vállalkozás egy cigánynő nevére fut, tehát neki kell a szerződéseket is aláírni. De ahányszor meglátják származását, visszalépnek a munkaszereződéstől. Persze nem cigány mivoltjára hivatkozva, (ahhoz is gyávák, hogy előítéletességüket nyíltan felvállalják), hanem más hamis és átlátszó érvek sokaságát zúdítva hárítják el a „közösködést”.

A szakmailag kifogástalan munkát végző asszonyok nem értik a különbséget. Mitől lesz jobb a ruha, ha egy „fehér” kéz varrja!?

Munka hiányában kérdéses meddig él még a vállalkozás, de a maroknyi csapat nem adja fel. Biztosan tudják, létezik Magyarországon legalább egy olyan vállalkozó, akinek az elvégzett munka minősége számít és nem pedig származásuk.

Azon szerencsés emberek közé tartozom, akinek van lakása. Higgyék el, egy roma embernek ez igen is nagy szerencse. Nem kell családdal albérletből-albérletbe vándorolnom. Persze ha találnék egyáltalán olyan főbérlet, aki hajlandó romának is kiadni a lakását.

Egy négy gyermekes család több éve keres albérletet Szolnok városában. Eddig rokonoknál, ismerősöknél húzták meg magukat, míg végső elkeseredésükben, nem látva más kiutat, beköltöztek egy átmeneti otthonba. Számtalanszor voltam tanúja a fiatalasszony próbálkozásainak, aki egyébként intelligens, becsületes, tisztességes ember (és még munkahelye is van), de ha telefonon szimpatikusnak is tűnt a főbérletnek, a személyes találka mindig kudarcba fulladt. Persze, hogy itt sem a cigányságot hozzák fel nyíltan elutasításuk okaként, hanem a négy gyermek okozta előrelátható károkat.

(Mintha másért sem születnének a világra, csak hogy gyilkoljunk, raboljunk, randalírozzunk s elretentő példái legyünk a „sötét út” felé kacsingató szökecskének.)

Talán mégis a legszembetűnőbb megkülönböztetés a munkavállalás területén tapasztalható. A jogellenes diszkriminatív állás-hirdetések még az esély lehetőségét is felémészti a cigány munkavállalók számára. És, hogy mennyiben jogellenes ha nincs megfelelő szankciója, azt döntse el mindenki maga. A munkaügyi felügyelet ellenőrzései „ördögnek tartozott utak”, hiszen sok esetben már a „gyárkapuban” megtörténik a megkülönböztetés. Ezt pedig bizonyítani!?

Esélyegyenlőség. E szó hallatán most már csak gúnyosan elmosolyodom. Üres hangzatosság, meddő remény. Semmi más... Analizálhatjuk a problémakört, mint amit „honatyáink” és az érintett képviselők oly gyakran meg is tesznek, sőt megoldásokat, javaslatokat vetíthetünk elő. De őszintén! Mi változik? A génebe ivódott gyűlölet nem írható ki semmilyen törvénnyel. A cigány, csak cigány marad örökre, s nem doktor úr, nem nővére, nem író, s író, nem ügyvéd úr, nem tanár...!

És, hogy mindezt ki állítja!? Csak egy anya, egy feleség, egy újságíró, egy kolléga, egy barát... egy cigány.

Lukács Ilona

Ellenőrizhetetlen ügynökök

● A Belügyminisztérium illetékesei fontolgatják egy országos ügynöknnyilvántartás létrehozását – tudhattuk meg a Népszabadságból. Jelenleg 10 hatóság jogosult ügynököket foglalkoztatni, illetve nyomozásaihoz titkosszolgálati eszközöket alkalmazni. A legtöbb nyomozó hatóság képtelen ellenőrizni ügynökeiket, ezért a besúgók hatékonyabban manipulálhatják a nyomozó szerveket, mint azok a bűnszervezeteket...

4 millió tonna gabona felesleges?

● Idén 5-5,5 millió tonna búza, továbbá 2 millió tonna árpa, rozs, tritikálé és zab termett, és a mostani esőzések után a szakértők 6-7 millió tonnára becsülik a betakarítandó kukorica mennyiségét. Mindez azt jelenti, hogy összesen 4 millió tonna olyan gabona terem, amelyet itthon nem tud felhasználni az élelmiszeripar és az állattenyésztés – jelezte *Orbán Imre*, az Agrograin Rt. vezérigazgatója.

Kérelem elutasítva

● *Nem kapnak több pénzt a büntetés-végrehajtási intézetek helyzetük javítására. A kormány elutasította az Igazságügyi Minisztérium plusztámogatást kérelmező előterjesztését.*

Pénzmosás?

● A Nemzetbiztonsági Hivatal az idén megjelent évkönyvében évi ötvenmillió dollárra becsüli a Magyarországon bűncselekményekből származó, tisztára mosott pénz összegét. Ez világviszonylatban nem kimagasló összeg, így Magyarország ilyen szempontból nem nevezhető veszélyeztetett országnak. Az OECD mellett működő FATF (Pénzügyi Pénzmosás Elleni Akció Csoport) feketelis-

tájára azért kerültünk fel nemrég, mert nem vettük át a FATF által javasolt pénzmosás elleni szabályokat...

Készül az M3-as

● Jövő november végére készül el az M3-as. Eddig az eredeti ütemtervhez képest 97,9 százalékos teljesítményt értek el a kivitelezők. A megbízó, a Nemzeti Autópálya Rt. 25 milliárd forintot utalt át az elvégzett munkáért. A konzorcium az öt projektet 138,8 milliárd forintért vállalta el. Ebből az M3-as Füzesabony-Polgár közötti szakasza 69,5 milliárd forintba, a hozzá kapcsolódó Tisza-híd 14,7 milliárd forintba, az M7-es jobb pályájának fel-

téríum helyettes államtitkára. Utalt arra is, hogy hazánk az előcsatlakozás ideje alatt évente 28 millió eurót kap területfejlesztési célokra az Uniótól. Ezt a hazai forrásokkal együtt – összesen további tízmilliárd forint – 97%-ban sikerül évente felhasználni. Tájékoztatót arról is, hogy a csatlakozás után Magyarország vidék- és területfejlesztési célokra évi 350 milliárd forintba számíthat.

A leggyakrabban idézett nyári mondat, Dávid Ibolyáé!

● „Aki az első szabad választások után nem elég boldog, a második után nem elég csalo-

újítása és az Aliga-Zamárdi közötti új pálya megépítése pedig 31,8 milliárd forintba került. A szekszárdi híd költsége 9,3 milliárd, a hozzákapcsolódó 20 kilométeres M9-es autópálya pedig 13 milliárd forint. (A hírekben csak az nem szerepel, hogy hány cigányszármazású építőt alkalmaztak. Lehet, hogy egyet sem?)

Központosítást sürget az Unió!

● *Hangsúlyeltolódás következett be az utóbbi másfél évben az Európai Unió területfejlesztési politikájában: míg a korábbi években az EU a régiók decentralizálását szorgalmazta, most a centralizációt erősítene – közölte Szabó Péter, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisz-*

dott, a harmadik után nem elég tapasztalt, és aki a negyedik előtt nem elég óvatos, azt sok meglepetés érheti." – Jelentette ki *Dávid Ibolya*, az MDF elnöke a párt által szervezett „Négy választás Magyarországon” c. konferencián.

Bonyodalom gyanú

● „Attól tartok, hogy az etnikai pártok létéből még nagyon sok bonyodalom, feszültség és viszály származik majd az egy országban élő népcsoportok között, talán még a magyarságon belül is. A rasszizmus, a diszkrimináció és a kirekesztés elleni küzdelmet nem egy pártnak, hanem egy erős civil mozgalomnak kell megvívnia.” – nyilatkozta *Horváth Aladár* a Népszabadságban.

A Romantik nem kapott vízumot

● A népszerű roma dance csapat meghívást kapott egy szeptemberben megrendezésre kerülő New York-i latin popfesztiválra, de a részvételhez szükséges beutazási engedélyt megtagadta az együttestől a budapesti amerikai konzulátus. **Gáspár Győző**, a zenekar frontembere szerint diszkrimináció történt, amit azzal indokol, hogy a többi nem cigány származású magyar meghívott megkapta a vízumot.

Susan Alexander amerikai főkonzul a vízum megtagadását azzal indokolta, hogy nem elég a meghívó felmutatása, elegendő bizonyítékot kell felmutatni arra, hogy egyébiránt is jogosultak a vízumra. Mi-

rajtakapott rajzoló a helyszínen tízezer forintig büntethető, ha pedig feljelentik őket, a bírság elérheti a 30 ezer forintot is. (Több vidéki önkormányzat is csatlakozni kíván a graffiti ellenes akciósorozathoz.) A gyermekkorú elkövető helyett a törvényes gyámnak, szülőnek kell vállalnia a felelősséget...

Kapusmez a Pápának

● Az AS Roma Labdarúgócsapata meglepte II. János Pál Pápát, egy kapusmezzel. Franco Sensi az olasz bajnok elnöke bemutatta a trikót, amelynek hátán az 1-es szám felett a katolikus egyházfő neve, Wojtyła olvasható. „Azért döntöttünk az 1-es mez mellett, mert a pápa a

velődési házat. A vasúthoz közeli parkban látható a színészkirály szobra, **Melocco Miklós** alkotása. Latinovits Zoltánt, 25 éve gázolta halálra a vonat Balatonszemesen...

Apostoli csonttöredékek?

● A Holt-tenger fölő magasodó egyik sziklaszirten két kutató, **Ron Dubay** és **Denis Walker** csonttöredékeket talált egy ásatás közben. A színhely Kumrán, ahol 1947-ben felfedezték a nevezetes Holt-tengeri tekercseket. A szaktudomány ma sem sokat tud Kumrán akkori lakosairól. Zömük valószínűleg az esszeneus zsidó szekta tagjaiból került ki, és Walkerék szerint „nem kizárható”, hogy köztük lehetett két apostol, **Jakab** és **Keresztelő Szent János**, sőt talán még Jézus is.

A közelmúltban megjelent romákról szóló kötetek címlistája:

● **Neményi Mária**: Csoportkép nőkkel, **Horváth Ágota – Landau Edit – Szalai Júlia**: Cigánynak születni, **Szávai Ilona**: Forduló pont, **Karola Fings – Herbert Heuss – Frank Sparing**: Szintik és romák a náci rendszer idején, **Bernáth Gábor**: Roma holocaust, **Glatz Ferenc**: A cigányok Magyarországon, **Kemény István**: A romák, cigányok és a láthatatlan gazdaság.

Francia romakaraván

● Az idén egy észak-kelet-franciaországi település melletti NATO katonai bázis ad otthont a pünkösdistá vallási közösség éves találkozójának. Legalább harmincezer francia roma hittestvér zárandokol el Meuse megyébe, de sokan vesznek részt a rendezvényen más nyugat-európai országokból is.

Összeállította: szécsimagda

szert a törvény értelmében minden kérelmezőt bevándorolni szándékozó személynek tekintenek és az együttes vízuminterjú során leadott vagyonyilatkozata nem felelt meg, („a sztárgázsiból ennyi mindenre nem telik”) elsőkézből elutasították kérelmüket.

Győzőék ezek után úgy döntöttek, nem hagyják annyiban. Úgy érzik, elegendő bizonyítékot mutattak fel arra, hogy nem szándékoznak kint maradni, (vagyonigazolás, a kiadókka és a Tv2-vel kötött szerződések, itthon maradt családtagok) tehát újra beadták vízumkérelmüket és panasszal fordultak a Külügyminisztériumhoz.

Büntetik a falfirkálást!

● Graffitiellenes akciót indított a Fővárosi Közterület - Felügyelet. A

number one, ráadásul fiatal korában kapus volt.” – nyilatkozta a klub elnöke.

Nők védelmében

● Magánberuházásban, több tízmillió forintos költséggel mamográfiái klinika nyílt Miskolcon, a Semmelweis kórházban. **Koleszár Lajos** kórházigazgató- főorvos elmondta: Magyarországon évente két és fél ezer nő hal meg mellrákban, és négyezer új megbetegedést regisztrálnak. Az országos egészségbiztosítási pénztár a szűrővizsgálatok költségét teljes egészében fedezi.

Névadó

● **Latinovits Zoltánról** nevezték el Balatonszemesen a közösségi mű-

Szent István király ünnepe alkalmából

Szent István intelmei fiához, Imre herceghez

V. Az igaz ítélet és a türelem gyakorlásáról

Valahányszor, kedves fiam, ítéletet érdemlő ügy kerül eléd, vagy valamely főbenjáró bűn vádlottja, türelmetlenül ne viselked-

jél, esküvel se erősködjél, hogy megbüntetted, bizony ez ingatag lenne és múlandó, mert a bolond fogadalmat megszegi az ember, és ne ítélkezz te magad, nehogy királyi méltóságodban a hitvány ügyben forgolódva folt essék, hanem efféle ügyet inkább bírákhoz utasítsd, az ő megbízatásuk, hogy a törvény szerint döntsenek. Óvakodj bírónak lenni, ám örülj királynak lenni s nevezetni. A türelmes királyok királykodnak, a türelmetlenek pedig zsarnokoskodnak. Ha pedig egyszer

olyasvalami kerül eléd, amelyben ítéletet hozni méltósággal összefér, türelemmel, irgalommal, esküdözés nélkül ítélkezz, így lesz majd koronád dicséretes és ékes.

VI.

A vendégek befogadásáról és gyámolításáról

A vendégek és jövevények akkora hasznot hajtának, hogy méltán állhatnak a királyi méltóság hatodik helyén... Mert amiként külön-külön tájakról és tartományokból jönnek a vendégek, úgy külön-külön nyelvet és szokást, külön-külön példát és fegyvert hoznak magukkal, s mindez az országot díszíti, az udvar fényét emeli, s a külföldieket a pöffeszkedéstől elrettenti. Mert az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és esendő. Ennélfogva megparancsolom neked, fiam, hogy a jövevényeket jóakarattal gyámolítsd és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak.

Kitüntetések augusztus 20. alkalmából

Mádl Ferenc köztársasági elnök **Orbán Viktor** miniszterelnök és **Áder János** házelnök jelenlétében kitüntetések adott át a Parlamentben.

A Magyar Köztársaság elnöke, a miniszterelnök előterjesztésére augusztus 20-a, államalapító Szent István király ünnepe alkalmából

A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozata) kitüntetést adományozta páratlanul virtuóz előadóművészetéért, a népies folklór zene, a cigányzene magas művészi színvonalú műveléséért **Kállai Kis Ernő** Liszt Ferenc-díjas klarinét- és tárogatóművésznek, magas színvonalú előadóművészi tevékenységéért, közösségi értéket képviselő kulturális és pedagógiai munkája elismeréseként **Kathy-Horváth Lajos** hegedűművésznek, a Napház Kulturális Intézmény igazgatójának.

Augusztus 17-én, az Iparművészeti Múzeumban **Rockenbauer Zoltán** kultuszminiszter, augusztus 20-a, államalapító Szent István király ünnepe alkalmából a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt kitün-

Lakatos Pál és Rockenbauer Zoltán kultuszminiszter

tetést adományozta **Berki Károlynak**, a Magyar Állami Népi Együttes primásának, **Lakatos Györgynek**, a Gundel Étterem primásának és **Lakatos Pál** nyugdíjas klarinétművésznek.

Kathy-Horváth Lajos és Kállai Kis Ernő
Fotó: Nyári Gyula

Milliárdok, MAJD

A Népszabadság július 26-án megjelent számában a Tartós munka kell a romáknak című információt olvasva a Csárdáskirálynő egyik ismert slágerének néhány sora jutott eszembe. Dúdolom: „Új műsorhoz új férfi kell...” Ám, mint minden hasonlat, ez is sántít. Elemezzük.

A Cigányokért Fórum július 25-ei rendezvényén Farkas Flórián, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke egyebek között a következőket mondta: „Az a célunk, hogy ne csak közhasznú munkában merüljön ki a cigányság foglalkoztatása. Tartós, emberhez méltó lehetőségekhez kell jutniuk a romáknak.”

Ismert szavak? Bizony. Aki veszi a fáradságot és újra elolvassa az Emberhez méltó életet címmel még 1998-ban, a Lungo Drom Választási Programjában megjelent mondatokat, akkor ott, abban, csaknem szószerint hasonlóan fogalmazott a Lungo Drom Országos Érdekvédelmi Cigány-szövetség.

Farkas Flórián, az elnök már akkor így fogalmazott: „Tartós munkahelyek kellenek, olyan országos foglalkoztatási program keretében, amelyek biztosítják a képzés-átképzés lehetőségét is.” Ehhez javaslatként akkor még hozzáfűzte azt is, hogy „létre kell hozni egy Cigány Foglalkoztatási Alapot.” (!)

Ennnek tudatában csak a naivak hiszik azt, hogy itt valami „új” műsorról van szó! Nagyon is régiről, csak a szerepeket vagy nem olvasták el az illetékesek, vagy későn böngésztek át a választási programból született szintézisre emelt új középtávú roma programot. Ennyi! Egyik oldalról már a szereplő is a régi, vagyis az új, régi OCÖ, és annak elnöke, csak a kormány részéről került új szereplő a műsorba.

Csaknem négy esztendőnek kell eltelténie ahhoz, hogy leessen a tantusz? Úgy tűnhet fából volt, s nem hallották a koppanását. Mert mire is gondolhat az ember, amikor a már említett tudósításban ezt a mondatot, mint valami újdonságot olvas-sa? „A Gazdasági Minisztérium központi

roma foglalkoztatási program indítását tervezi.” Erre mondják, ügyes. Nem?! Ugye, hogy ismerős a Lungo Drom programjából, s az OCÖ középtávú tervéből! Nincs új műsor, nincs semmi újdonság.

Az idézett tudósítás megemlíti, hogy minden megyei munkaügyi központban van, kifejezetten a roma munkanélküliek számára foglalkoztatási, képzési – első sorban az általános iskola elvégzését célzó – felzárkóztató és képzéssel összekapcsolt foglalkoztatási program. Engedjék meg, hogy én ebben kételkedjek.

A fotó csak illusztráció

Bár ne lenne igazam. Előrelátásra val-lana, ha ezt az arra illetékesek ellenőriznék, s ahol nincs, ott sürgősen pótolnák.

És akkor értelmes célokra fordíthatnák azt a több milliárd (!) forintot, amelyet ez alkalommal a Cigányokért Fórumon az „új szereplő” Székely Judit helyettes államtitkár asszony ígért, mondván: „A Gazdasági Minisztérium több milliárd forintot fordít majd a romák foglalkoztatási helyzetének javítására.”

Csak ez a majd zavar. Mikor majd: ebben az évben? Vagy jövőre, a választások esztendejében? Netán később? Mikor? Nem lehetne pontosabban fogalmazni, hogy számítani lehessen rá?! Mert a gondok rohamosan szaporodnak, az elmaradás növekszik. Minden párt-

állás nélküli tudós ember azt hangoztatja, hogy a rendszerváltás legnagyobb kárvallottjai a romák. A szakadék a szegénység és a gazdagság között viszont egyre mélyül. Különösen a cigányság esetében.

Az ország gazdasági fejlődését reálisan megítélőkkel együtt azt valljuk, hogy a növekedésből többet kell juttatni az alul-lévőknek, a cigányoknak is. Lapozzunk ismét bele a Lungo Drom 1998-as Választási Programjába. Az említett dokumentum már akkor a következőket javasolta.

„A gazdasági fellendülésből a cigányságnak is részesednie kell. A közhasznú és közmunkaprogramok fenntartása mellett elő kell segíteni az állami és magánérés tartós munkahelyteremtést és az ehhez kapcsolódó szakmai képzés rendszerét. Minden települést be kell kapcsolni a térségfejlesztési programokba és a szociális földprogramba.” Mindez nem most lett kitálálva!

A Lungo Drom Választási Programja semmit nem veszített aktualitásából. Csakhogy végrehajtásához a helyettes államtitkár asszony által beígért „majdani” milliárdokra lenne szükség. Már most! Ő még hozzáfűzte: „Rövid távon is jelentős eredményeket lehet elérni az érintett önkormányzatok és egyéb civil szervezetek részvételével, aktív munkahelyteremtő eszközökkel és képzési programokkal.”

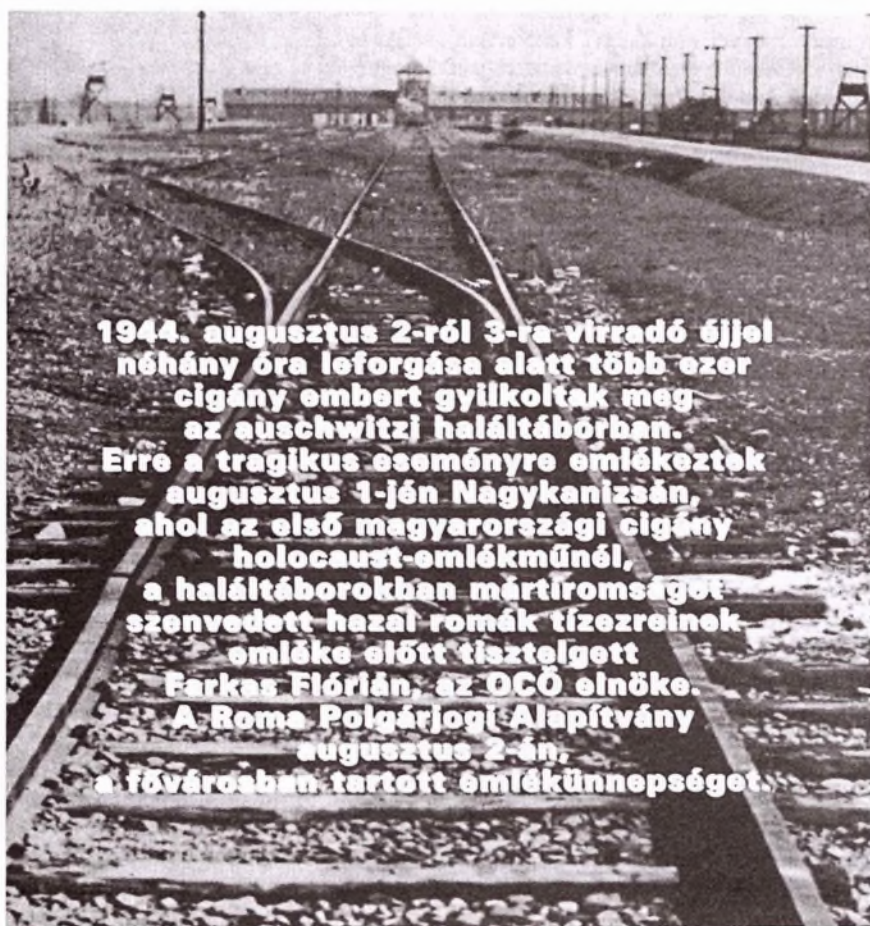
Csakhogy ehhez is pénz kell! És nem majd.

Bizonyára sok az igazság abban, amit Farkas Flórián hangsúlyozott, miszerint az ország gazdasági fejlődésének sikere múlhat azon, hogy a cigányságot a munkaerőpiacra tudjuk juttatni. Ebben sokat segíthet az, hogy a foglalkoztatási program keretében az OCÖ elnöke szerint legkésőbb jövő januárban 10–15 ezer cigány munkanélküli megfelelő munkát kap.

Az, hogy ez meg is valósuljon legkevesbé múlik az elnökön.

Farkas Kálmán

A roma holocaust áldozataira emlékezünk

Az alábbiakban a PONT Kiadó által kiadott szintik és romák a náci rendszer idején című kötetből közlünk válogatást, mely a holocaust borzalmait idézi fel.

A mindennapok borzalmai

„Hogy érthetővé tegyük, miféle körülmények uralkodtak a koncentrációs táborokban, röviden vázoljuk a szokásos napirendet. A foglyokat a hajnali szürkületben ébresztették, a legrövidebb időn belül meg kellett mosakodniuk, felöltözniük és a fekvőhelyüket rendbe hozniuk. A reggeli egy darab kenyér és fél liter híg kávé volt. Ezután az egyes blokkok foglyai nyolcas sorokban a gyülekezőhelyre (Ap-

pellplatz) vonultak létszámenőrzésre, ami többnyire egy órát vett igénybe. Ennek során az SS egyes foglyokat kiszólított, ami azt jelentette, hogy büntetésre küldik őket. Ezután a munkakommandók ötös sorokban kivonultak. Naponta egyszer volt meleg étel, délbén egy liter híg, tartalmatlan leves. Az SS zaklatása közben folyó, gyakran tizenkétórás munka után este a fogolybrigádok visszavonultak a táborba. A kimerült és erejüket vesztett embereknek megint órákig kellett a gyülekező helyen állniuk, amíg a létszámenőrzés tartott, ami a több ezer foglynál ritkán sikerült másfél óránál rövidebb idő alatt. Ha valaki megszökött, előfordult, hogy az egész tábornak akár 18 órán át is fagyponat alatti hőmér-

sékleten ott kellett állnia. Sokan már a létszámenőrzés (Apell) alatt vagy a következmények miatt röviddel utána meghaltak. A számlálás után az SS különböző büntetéseket hirdetett ki, vagy önkényesen, vagy teljesen jelentéktelen okokból. A büntetések a többnapos ételmegvonástól, a többórás büntetősorakozótól vagy egy fa bakon történő megkorbácsolástól egészen olyan kínzásokig terjedtek, mint a kikötés, melynek során az áldozatot a kezére erősített zsinómál fogva két méter magasra egy fára vagy oszlopra akasztották.

Eugen Kogon leírja egy fogoly, feltehetőleg szintik vagy roma megbüntetését:

„1938 tavaszán Koch parancsnok egy aszociálist, aki szökni próbált, egy faláába tettetett, melynek nyitott oldalát szögesdróttal fedték be. Az elfogott szökevény csak összegörnyedve tudott ülni. Ezután Koch kívülről hosszú szögeket veretett a láda falába, melyek az áldozat legkisebb mozdulatánál a testébe fűrődtek. Ebben a ketrecben rakták ki az embert, (egy földmunkást) a felsorakozott tábor előtt szemlére. Nem kapott ételt, két nap és három éjszaka maradt a gyülekező helyen. Rettenetes ordításában már nem volt semmi emberi. A harmadik nap reggelén végre egy méreginjekcióval megszabadították szenvedéseitől.”

Gyerekek

Az 1944-es év során Auschwitzból Buchenwaldba hurcolt gyerekek és fiatalok története szörnyű. Már a tábor bejáratánál statisztikailag rögzítették az életkorukat. Az állomáshely-orvos a második transzport megérkezése után két nappal jelentette a táborparancsnoknak, hogy a transzportban 105 9–14 éves gyermek illetve fiatalok találhatók. 1944. szeptember 25-én a buchenwaldi KZ 200 gyermeket és fiatalokot megint Auschwitzba küldött. A többi fogoly számára

egyértelmű volt a deportálás célja. Eugen Kogon írja:

„Az edzett férfiakat is szíven ütötte, ahogy az SS 1944 őszén a zsidógyerekeket és az összes cigánygyereket kiszedte és összegyűjtötte, majd a kiabáló, síró gyerekeket, akinek egy része apjához vagy fogolypártfogójához próbált az egyes kommandókba visszamenekülni, lövésre kész puskákkal és gépfegyverekkel körülvette, hogy Auschwitzba szállítsák őket elgázosításra.”

A „cigányblokk”

Kezdetben az összes szinti és roma egy elkülönített cigányblokkba került, de ahogy a létszám nőtt, különböző blokkokba osztották szét őket. Az akkoriban 17 éves **Helene W.** így emlékszik vissza a ravensbrücki érkezésre:

„Megérkeztünk Ravensbrückbe, ahol először is lenyírták a hajunkat. Volt ott egy nagy blokk, amit cigányblokknak hívtak. Ez teljesen zsúfolva volt. Mivel a cigányblokk túlszűfolt volt, a szintik a fürdőhelyiségekben feküdtek, mindenfelé feküdtek, olyan volt a zsúfoltság.”

A szintik és romák a zsidók mellett Ravensbrückben is a fogolyhierarchia leg-alján álltak, ami életben maradási esélyeiket jelentősen csökkentette. Sosem tölthettek be tisztséget a foglyok között, hogy így enyhítették volna az önkényt és a terrort. A rokonok szintén koncentrációs táborban voltak, vagy már meggyilkolták őket. Így még attól a korlátozott segítségtől is meg voltak fosztva, amit egy kívülről jövő csomag jelenthetett. A közeli hozzátartozók halálának tudata gyakran megtörte az élni akarást. A KZ-rabság amúgy is lealacsonyító körülményei mellett a szinti és a roma asszonyok különösen mély megaláztatásokat éltek át. Az identitásukhoz tartozó tabu és normarendszer számos, többek között higiéniai és szexuális természetű szabályát a KZ-rabság során elkerülhetetlenül meg kellett szegniük. Különleges megaláztatást jelentett számukra például férfiak előtt ruhátlanul mutatkozni. Ezen kívül mint faji alapon üldözöttek, kitüntetett áldozatai voltak az SS orvosi kísérleteinek és emberölési gáztetteinek.

A „cigány családi tábor”

Elizabeth Guttenberger, akit 1943-ban Stuttgartból deportáltak, így írja le megérkezését a lágerbe:

„Szörnyű volt az első benyomás, amit Auschwitzról kaptunk. Már sötét volt amikor megérkeztünk. Óriási épület, de csak fényeket lehetett látni. Az éjszakát egy nagy helyiségben a földön kellett eltöltenünk. Kora reggel aztán be kellett vonulnunk a táborba. Ott először a karrunkra tetoválták a fogolyszámot és levágták a hajunkat. Ruhánkat, cipőnket meg azt a keveset amink még volt, elvették tőlünk. A barakkoknak nem volt ablakuk, csak szellőző csapóajtójuk. A padló agyagból volt. Egy olyan barakkban, ahol talán kétszáz ember számára lett volna hely, gyakran nyolcszázan vagy még többen is voltak. Már önmagában ez rettenetes gyötrelmem volt, ez a rengeteg ember ilyen kis helyen. A nagynéném mellettem ment. Néztük egymást és folyt a könnyünk. Borzalmas benyomás! Rettenetes volt. Az emberek mozdulatlanul ültek a pricceken, és csak bámultak ránk. Azt gondoltam, azt álmodom, hogy a pokolban vagyok.”

A lágerbe érkezéssel, mondja **Julius Hodosi**, „megszűntünk embernek lenni.” Az akkor 18 éves **Hermine Horvath** is felidézi a táborba lépés megalázó folyamatát:

„Kopaszra nyírtak, le kellett vetkőznünk, bekentek valami olajos folyadékkal, és aztán a fürdőbe kellett mennünk. Mindenkinek odadobtak egy rongyot. Én egy rövid ujjú, térdig érő fekete ruhát kaptam. Egy ilyen ruhát három-négy hónapig kellett hordanunk. Mivel nem tudtunk mosakodni vagy ruhánkat megtisztítani, el lehet képzelni, hogy hamarosan hogy néztek ki.”

Nem úgy, mint a zsidóknál, a szintiknél és a romáknál az érkezésnél nem volt nyomban szelektálás, melynek során a munkaképeseket a lágerbe irányították, a munkaképteleneket pedig egyenesen a gázkamrákba. Az is szokatlan volt, hogy az érkezőket nem választották külön férfiakra és nőkre, hanem családotul internálták a BII-es részlegbe. Hogy ennek mi lehetett a valódi indoka, csak találgatni lehet. Az SS talán a családi elhelyezéssel a szintik és a romák biztonságérzetét akarta növelni. A korábbi deportálások során a felelősök megtapasztalták, hogy a szintiknél és a romáknál milyen erős a családi összetartás: egy szétválasztás ellenállási akcióhoz vezetett volna. De az is elképzelhető, hogy ebben a speciális táborban különböző faji kísérletekhez akarták

készenlétben tartani őket. Magyarázatul szolgálhat a birkenauai gázkamrák túlélhetősége is, ami miatt nem volt lehetőség az azonnali megsemmisítésre. Bármilyen is azonban a családi tábor létesítésének motívuma, a láger története mutatja, hogy a szintik és a romák legyilkolása csupán idő kérdése volt.

A családi táborban a sok megbetegedett gyerek számára egy barakkot kellett elkülöníteni. A volt auschwitzzi fogoly, **Lucie Adelsberger**, aki a családi táborban ápolónőként dolgozott, ezt írja: „A gyerekek a felnőttekhez hasonlóan csont és bőr voltak, izom és zsíréteg nélkül és vékony, pergamenszerű bőrük mindenütt kidörzsölődött csontjaik kemény kiszögellésein, ahol gyulladt, gennyes sebek jöttek létre. Szomjúság, csillapíthatatlan szomjúság jelentette az egyik csapat Birkenauban. A gyerekek éjszaka kikúsztak fekhelyükről, négykézláb, tiatokban (...) a felmosó vödörkhöz másztak és kiitták. (...) A gyerekeket piszkos takarójukkal együtt lehúzták a fekhelyükről, a rothadó szalmazsákról, mely nyüzsgött a férgektől, a „tüzhely” hideg kővén vagy az agyagos földön feküdtek, takaróstul megmosták őket, és aztán mindent visszarángattak az ágyba, a nedves, beteg gyerekeket és a vizes takarókat.”

A gyerekek között terjedt a noma, egy rákszerű betegség, melynek fekélyei az arcot az állcsontig szétrágták. A betegszoba viszonyai reménytelenek voltak, ahogy ez Adelsberger asszony további leírásából is kiderül: „Az éhség és szomjúság, a hideg és fájdalom miatt a gyerekek éjjel sem találtak nyugalmat. Sőhajuk orkászerűen duzzadt és visszhangzott a blokkban, amíg kimerülten elhalt és rövid szünet után új crescendoba kezdett. Éjszakáról éjszakára áradt a szenvedő teremtmények jajgatása, föl-le, mint a tenger hullámai, mint az emberi kín sosem végződő szimfóniája.”

A katasztrofális higiéniai körülményekhez, a hiányzó orvosi ellátáshoz és az állandó alutápláláshoz adódtak még az SS-től származó gyötrelmek. **Hermine Horvath** írja: „A gyerekek nem csak az éhségtől haltak meg. Gyakran órákig kellett a szabadban állnunk, az időjárástól függetlenül, esőben és hóban, szélben és hidegben, a testünkön szinte semmi, a gyerekekkel együtt. Úgy hullottak, mint a legyek. Hiszen minket, cigányokat ki akartak irtani. ...”

Összeállította: Paksi Éva

„Az Isten is arra teremtett, hogy segítsek másokon”

Darócziné Farkas Tünde 31 éves.

Osztályvezető főnővérként dolgozik Jászapátin, a Fehér Akác JNSZ- megyei Idősek Otthona és Módszertani Intézetben.

Az életcélja mindig is az volt, hogy segítsen másokon, aminek érdekében mindent el is követett. Gyermekként és felnőttként egyaránt igyekezett maximálisan tanulni, hogy olyan ember váljon belőle, akire büszke a családja és környezete.

Jó példában nem volt hiány, hiszen családjában nagyon sok az értékes egyéniség.

Egy kivételes embert tudhat édesapjának, Farkas András személyében, akit a januári számunkban mutattunk be.

– Mesélj a gyermekkorodról!

– 1970 februárjában születtem Jászberényben a család ötödik gyermekeként. Két bátyám és két nővérem van. Nagy a korkülönbség, a legidősebb bátyám és köztem 17 év. 7 éves voltam, amikor édesanyám meghalt. Nagyon nehezen viseltem anyukám elvesztését, de apa és a testvéreim mindent elkövettek, hogy hiányát pótolják. 1981-ben apu újra nősült. Második házasságából 82-ben született egy fiú, akit sajnos betegsége miatt később elvesztettünk. Ez volt a második eset amikor a halál elragadta azt, akit szeretek, és a mai napig keresem a választ: miért!?

– Jelenleg osztályvezető főnővérként dolgozol egy idősek otthonában. Milyen iskolákat végeztél?

– Az általános iskolát itt végeztem Jászapátin. Nagyon jó tanuló voltam, így 5. osztálytól bekerültem egy nyelvi speciális osztályba. Mindig is egészségügyi pályára készültem, éppen ezért a jelentkezési lapomat a szolnoki Egészségügyi Szakközépiskolába küldtem el. Föl is vettek, de tanárain javaslatára a jászberényi Lehel Vezér Gimnázium orosz-angol szakán tanultam tovább. Itt érettségiztem és nyelvvizsgáztam 1988-ban, de az a vágyam, hogy egyszer az egészségügyben dolgozzak nem hagyott nyugodni, és jelentkeztem a budapesti egészségügyi iskolába, melyet kitűnő eredménnyel végeztem el. Hat évet dolgoztam a fővárosi István Kórház neuro-fiziológiai laboratóriumában egy agykutató mellett. Mindközben 90-ben férjhez mentem, majd két évvel később megszületett Ádám fiam, aki azóta is a legcsodálatosabb és a legfontosabb személyiség az életemben. A GYES letelte után visszaköltöztünk Jászapátira. A mama mély depresszióba esett az öcsém halála miatt, és tudtam, ha nem is teljesen, a kicsi fiam pótolni fogja az öcsémet. Nagyon sokat segített Ádám

nevelésében, így újra elmehettem dolgozni. A jászberényi kórház hasi sebészetre kerültem három műszakos nővérként. Itt egy évet dolgoztam, amikor értesültem róla, hogy üresedés van az itthoni idősek otthonában. Jelentkeztem és felvettek szintén három műszakos nővérként. Egy év után behívatott az igazgató és azt mondta, szeretné, ha én lennék az osztályvezető főnővér, de el kellene végeznem egy felsőfokú iskolát. Elfogadtam a feltételeket. Heti két nap jártam Szolnokra az Esély Alapítvány két éves felsőfokú Szociális Gondozó-Szervező szakára, melyet szintén kitűnő eredménnyel végeztem el. Így már nem volt akadály a kinevezésemnek, és 1999 márciusától

osztályvezető főnővérként tevékenykedem az intézetben. Nagyon sokrétű munkát végzek, a gondozási feladatok irányításán felül részt veszek a módszertani munkában is.

– A szervezésen és az irányításon kívül marad idő az otthon lakóira is?

– Sajnos nem annyi, amennyit szeretnék. De természetesen odafigyelek rájuk, körbe-megyek az osztályon, beszélgetek velük, meghallgatom problémáikat és próbálom orvosolni is azokat, de effektíve a gondozásban nem veszek részt. Nagyon szeretem az időseket, és úgy érzem a szeretetem viszonzásra talál. Mikor levizsgáztam, őszintén örültek a sikeremnek, és akkor éreztem először, hogy megérte végigcsinálni. Nekem ezek az idős emberek olyanok, mint a gyerekeim. Boldog vagyok, mert szeretem a munkám, szívvel lélekkel csinálom, és örömet okoz, ha segíthetek másokon. Az egyik tanárom egyszer azt mondta: „Tünde! Téged az Isten is erre teremtett.” És valóban, én is azt hiszem. Édesanyám személyében elvesztettem azt az embert, akinek én voltam a legfontosabb. Köztük újra és újra átélem ezt az érzést, mert tudom, hogy szükségük van rám.

– Okozott-e nehézséget a munkád során, hogy cigány vagy?

– Apu mindig arra nevelt minket, hogy 150 százalékosan tanuljunk és dolgozzunk. Ennek megfelelően így is tettem a testvéreimmel együtt. Ha kell, három ember munkáját is elvégzem. Tehát a munkámban tulajdonképpen a cigányságom miatt hátrányom nem volt, mert szakmailag nem tudtak „megfogni”. De azért voltak olyan kollégák, akikben éreztem, hogy fenntartással kezelnek. 7 éves kórházi gyakorlattal kerültem ide, szakmailag magasan fölöttem álltam, éppen emiatt a többség inkább felnézett rám. Elég nehezen élték meg a tőlem 20–30 évvel idősebb kollégák, hogy én lettem a főnökük. De nem gondolom, hogy ebben a cigány mivoltom szerepet játszott volna, inkább szimpla presztizskérdés volt. Elcinte nagyon nehéz volt ezt kezelni, de mára már úgy érzem elfogadnak és tisztelnek. Igyekszem a beosztottaimmal lojálisán viselkedni, ha kell kompromisszumot kötök, de vannak dolgok, amikor a sarkamra kell állnom. A szakmai hibákat nem tűröm el, mert ezen a területen nincs hibalehetőség. Elég egy rosszul beadott injekció, vagy egy helytelen gyógyszeradagolás, és a beteg meghal. Ezért is tanultam mindig maximálisan, mert ezt vagy tudja valaki, vagy nem.

– A férjed nem cigány. Ő és a családja első perctől kezdve elfogadott?

– Természetesen. Soha nem volt probléma férjemnek a származásom. Kezdetől fogva elfogadott, és így tett a családommal is. Férjem szülei is nagyon intelligens emberek, akik nem faji kérdést csináltak kapcsolatunkból, hanem örültek boldogságunknak. A családom nagyon fontos számomra. Belém vetett bizalmuk és támogatásuk nélkül, nem jutottam volna ideig.

– Szerinted milyen a cigányság helyzete hazánkban?

– Én úgy látom, hogy nagy cigányellenesség uralkodik Magyarországon. Amit egyébként nem a saját bőrömről tapasztalok. És hogy ez most annak köszönhető-e, hogy nem látszik rajtam, nem tudom. De az élet számos területén tanúja vagyok olyan megnyilvánulásoknak, melyek telis-tele vannak a cigányság iránti gyűlölettel. Én a magam módján, becsületes életvitellel és munkával harcolok az előítélet ellen. Kisfiam a napokban szembesült azzal, hogy tulajdonképpen ki is ő valójában. A legnagyobb meglepetésemre azt válaszolta: „Anyá, ez nagyon jó, mert a cigányokban nagyon sok érték van ami bennem is lehet, és ha ez a kettő keveredik, akkor én több vagyok mint a többiek”. Nagyon meghatódott, és könnyes szemmel arra kértem, legyen mindig büszke arra hogy kicsoda, soha ne szégyellje cigányszármazását, tanuljon szorgalmasan és becsületesen, mert nekünk sokkal többet kell bizonyítani, mint másnak.

Lukács Ilona

...Mint egy különös pogány áldozat...

– interjú Bara József üvegcsiszoló mesterrel –

A népünkben rejlő, elfojthatatlan önkifejezési vágy nyilvánul meg Bara József csodás üvegmunkáiban. A hétköznapiak azonban védekeznek a szépség és a túlzott érzelmi megrendülés ellen... Talán ezért kell ennek az óriás termetű, bibliai arcú férfinak évente legalább egyszer falujába visszatérni, hogy szülei sírjánál eltörje legszebb üvegedényeit. Ebben a különös pogány áldozatban, évszázadok fájdalma gyülemllett fel...

– Remeteként él ezen a Pest melletti tanyán?

– Nem élek remete életet. Sokkal prózaibb oka van a kiköltözésnek. Itt van levegő, van hűs. A gépek elférnek. És ha éjjel kettőkor támad kedvem dolgozni, nem hívják ki rám a rendőrséget a szomszédok. De a pesti lakásomat nem adtam fel.

– Sok neves iparművész megirigyelhetné az ön munkáinak szépségét...

– Nem tartom művésznek magam, de a munkáim tényleg jól sikerülnek, ha kelendőségüket veszem alapul. Engem sajnos nem vettek fel az iparművészeti főiskolára, pedig háromszor is nekifutottam, mint vak az üvegnek.

– Ez fáj?

– Fáj... De 46 évesen, már nem tűnik olyan fontosnak a diploma, se semmi... Ahogy elrontott házasságaim sem, hogy egyik asszony sem szült gyereket, ami pedig fontos lett volna 20 évvel ezelőtt.

– Kitalálta tanulta meg a szakmát?

– Kiváló mestereim voltak. Dukay Ádám tanított, aki már nem él. Csikszederáról települt át boldogan, aztán családostan halt meg. Nem ilyenek képzelték el az almai országát. Valamint édesapám tanítgatott, aki 41 évet húzott le az üvegyárban, ami azóta úgy tudom megszűnt.

– Szépek a munkái. Hol lehet megvenni őket?

– Pár évvel ezelőtt a válaszem az lett volna, hogy sehol, mert nehéz volt piacot találni, vagy egyáltalán nem lehetett érvényesülni az üvegyárak árnyékában. De most van egy évente megújított szerződés egy osztrák céggel, a volt feleségem kapcsán. Ebből adódóan csak nagyon ritkán lehet megvenni az üvegeimet itthon, csak Szentendrén a barátaim üzletében. Ott, ahol egymásba botlottunk..., mert össze-tévesztett valakivel...

– Nem tévesztettem össze senkivel, csak magára csodálkoztam. Tetszett, hogy egy cigány ember irányít egy 20 fős nem cigány csoportot. Ez általában fordítva szokott történni.

– Azt hiszem értem, mire gondol.

– Az üvegyártás múltjáról kérdezhetem?

– Csak bátran! Épp elég mélyen beleástam magam a témába.

– Azt olvastam, hogy az üvegyártás több mint háromezer éves múltra tekint vissza, és feltalálásának, mint a legtöbb dolog crede-

tének meg van a saját legendája. Ön ismeri a legendát?

– Ismerem. Illik ismerni, és én is készültem. Tudom, hogy meséről beszélgetek, így bizonyára értékelni fogja a történetet, az üveg történetét. Plinius latin író szerint a véletlen vezette rá az emberiséget az üveggéskészítés titkára. Szerinte az ókor kiváló hajós népe, a föníciaiak, amikor egy alkalommal szódával megrakott hajón a Belus folyón felfelé eveztek, Sidontól nem messze, a Saint Jean d'Acre város közelében tüzet gyújtottak, hogy felmelegítsék ebédjüket. De mivel üstjük alá hiányzott a három láb, s mivel követ sem találtak a homokos helyen, úgy segítettek magukon, hogy a hajón lévő szódadarabokból raktak néhányat az edény alá. A homok nátrónhomok lehetett, mely a lábakat helyettesítő szódával a tüzelés hatása alatt összeolvadt és csakis így történhetett meg, hogy amikor a láng elaludt, a főzőedény alján átlátszó, cseppfolyós anyag mutatkozott, ami kihűlt állapotban nem volt más, mint maga az üveg. Az előállítás módja az idők folyamán fejlődött és ma tökéletesített alakban áll előttünk. E felfedezés Plinius feljegyzései szerint, Krisztus születése előtt ezer évvel történhetett. Így szól az üveg feltalálásának legendája, amivel a régi írók a kutatás hiányát igyekeztek kitölteni.

– Ön hisz ebben valamennyire?

– Nem lehetetlen, hogy a szóda és nátrónhomok ilyen véletlen módon jutottak egymás mellé, de az a körülmény, hogy szabad tűznél olvadtak volna fel, kizártnak tekinthető, ugyanis a homok megolvastásához olyan nagyfokú meleg kívánatik, amit nyílt helyen előállítani nem lehet. Kétséges a Plinius által megjelölt idő is, mert például az egyiptomi Thebeben Kr. e. 3000 évvel az üvegtárgyakat már ismerték. A város romjainál Napóleon serege nemcsak színes üvegeket, hanem üvegyöngyöket is talált. Ben Hasszanban pedig üvegfúvó munkásokat ábrázoló festményeket is leltek. Látom, tényleg érdekli, ezért elmondom azt is, hogy mások a Thébei és Memphisi Vulkánisten papjainak tulajdonítják az első üveg készítését, akik a maguk idejében kiváló vegyészek hírében álltak.

– Elképzelhető, hogy még ennél is régebbi eredetű?

– Vannak, akik azt tartják, hogy az egyiptomi műveltség Indiából vette az üveggéskészítés eredetét. Azt, hogy Indiában vagy Egyiptomban találtatott-e fel az üveg, pontosan meghatározni nem lehet, de az bizonyos, hogy Kr. előtt 2000 évvel itt is, ott is üveget készítettek. Az üveg tehát az ókor legrégebbi századaiból származik.

– És Ön, honnan?

– Munkás cigány családból. Szüleim, mint mondtam, gyárban dolgoztak, testvéreim is mind, édesanyámmal bezárólag, de nem ismerem a cigány nyelvet, se a cigány szokásokat, ugyanakkor nagyon is tisztában vagyok a származásommal, amit felvállalok, de ennél többet nem teszek, nem járok cigányok közé és a politika, no az végképp távol áll tőlem. A cigány irodalmat úgy ahogy ismerem, de legszívesebben még sem azt olvasok, hanem mint jelenleg is, Komis Mihály műveit. Ismeri a következő sorokat? „A félclem a tudás kezdete... Aki fél – szabad. Azért fél, mert sza-

badságának fekte üterében, a félelem félclemes szabadságában él. Ez a tisztítóút... Ha úgy tetszik, a félclem az igazság sejtelve, s mindenekelőtt attól félclemes, hogy fogalmunk támad valamiről, amiről fogalmunk sincsen...”

– Ismerem. *Hanvas Bélának ajánlotta ezt a művét. Csodálkozik, nem hittem volna, hogy Kornist olvas.*

– Nem bántott ám meg! Örömmel mondanám, hogy ez a vándor cigány munkássá erőszakolásának pozitív lecsapódása, de sajnos nem lenne igaz. Az igaz, hogy mindig sokat olvastam, mert érteni akartam a világot. És még sem értem.

– Szépek a munkái. Nem sajnálja eladni őket?

– Élni kell.

– És mit érez akkor, ha véletlenül eltűrik egy gyönyörű, sok munkával elkészített edénye, mondjuk itt ez a kék gyümölcsös tál?

– Törjön. Nem sajnálom. Bármikor újból megcsinálhatom. Sőt! Kimondottan töresem teszek fölé a legjobb munkáimból. A szüleim sírjánál minden évben eltörök 2-3 szép üveget, lpolydamáson. Nagyon szerettem őket, és nagyon hiányoznak mind a ketten.

– Olyan ez, mint egy különös pogány áldozat... És mire gondol közben?

– Az életemre, a szüleim, nagyszüleim, testvéreim életére. Az én családom nagyon sokat szenvedett. És most nem csak a nélkülözésre, a cigányozásra, a napi megaláztatásokra, a koncentrációs táborok poklát megjártakra gondolok, de a fiatalkori apámra is, aki míg élt, nem tudott túllépni azon, hogy egyszeresak szembe-sülnie kellett azzal, hogy nem szabad ember többé, mert gyári munkássá idomította a szükség!

– Nagyon sok cigány családnak megváltás volt, hogy gyárban dolgozhattak, és végre történelmük során először rendszeres fizetéshez, megélhetéshez jutottak. Ilyen még nem történt soha, mint 1945 után a cigány-sággal...

– Ezt értem! De vajon átgondolta-e már egyszer is valaki, hogy a cigányoknak mekkora sokkot jelentett ez a végérvényes átlénygülés, amiből nincs visszaút?! Tudom én, hogy haladni kell a korrallal, csak éppen magunkat veszítjük el. Nézzé, mi nomád nép voltunk, de mára már nemhogy nomádok nem vagyunk, de talán már nép sem. Mert beszippantották szokásainkat a gépek. Bevallom, nekem már nehéz szétválasztani magamban a cigányságot a magyarságotól. Nagyanymáknak ez még nem volt probléma, se kérdés. Cigány volt. De a zárt cigány közösségek megszűntek! Itt nem bennünket fogadtak be, mi fogadtuk be és el az idegen szokásokat, törvényeket. Hát akkor miről beszélnek itt a politikusok? Csakis pénzről, csakis hatalomról. A cigány művészek, a cigány kézművesek, a cigányzenészek az egyedüli hatalommal – láthatatlan hatalommal – bírók, akik minden értelemben felszínen tudják tartani a cigányságot. Nélkük emlékké fakul egyszer majd az is, hogy valaha léteztünk...

– Köszönöm a beszélgetést!

szécsimagda

„Többé már semmi sem volt ugyanaz!”

Egy család tragédiája

Özv. Zsákai Jánosné, 46 éves tiszapüspöki lakos vagyok. Végző elkeseredésem, hányattatott sorsom késztet arra, hogy tollat ragadjak és „kiírom” magamból mindazt a tragédia sorozatot, ami férjem halálával kezdődően zúdult a fejemre.

Férjem Zsákai János, egy csodálatos, odaadó, emberszerető társ és apa volt. Három gyermeket neveltünk együtt. Két lányt, akik már férjnél vannak és egy fiút, aki most 17 éves. A Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányságon dolgozott 22 évet, melyből az utóbbi 18 esztendőt fogdparancsnoki beosztásban töltötte. Szerette munkáját, melyet becsületes és törvényszerető ember csak szeretni tud. Lojalitása híres volt a fogda „berkein” belül és mind a rabok, mind a hozzátartozók egyaránt tisztelték. Felettesei is tisztában voltak értékeivel, melyet számtalanszor kitüntetéssel, jutalommal honoráltak. Talán a legnagyobb elismerést a Parlamentben kapta, mikor **Göncz Árpád** köztársasági elnök eredményes munkásságáért a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével tüntette ki. Büszkén indult minden reggel dolgozni, szinte sugárzott tekintetéből: „látjátok cigány létemre hova jutottam!? Mindig is azt vallotta, s gyermekeinket is ebben a szellemben neveltük, hogy legyenek büszkék cigány mivoltukra, mert az ember nem a bőre színe, hanem a belső tulajdonságai, értékei és tettei alapján ítéltetik. Még ha az élet nem is mindig ezt igazolja.

1998. április 29-e életem legszomorúbb napja lett. Drága férjem hazatért a munkából, megállt a nappali közepén, rám nézett és összeesett. Meghalt. A szívinfarktus nem kegyelmezett. Többé már semmi sem volt ugyanaz. Határtalan szomorúság, keserűség és üresség lett úrrá rajtam és gyermekeimen. Fiam, aki még csak 14 éves volt, olyannyira nem tudta feldolgozni apja elvesztését, hogy egy ízben gyógyszereket szedett be. Hála Istennek nem lett komolyabb baja, de sokáig pszichológus foglalkozott vele. Szív és vérmomás betegségem miatt engem is leszázalékoltak a haláleset után. Mivel férjem volt a családfenntartó,

halála anyagilag is nagyon megviselt bennünket. A 80 ezer forint helyett, 30 ezer forintból kellett kijönnöm egy hónapban. Kisebbik lányom hazaköltözött családjával, hogy az anyagi terheket közösen viseljük.

A BM nem feledkezett meg rólunk, hiszen azóta is minden évben karácsony előtt, egy ünnepség keretén belül megajándékozzák az elhunyt tisztek árvaírt, köztük a fiamat is.

De mintha a sors nem elégette volna meg szenvedésem, ez év május 13-án (ismeretlen okból) leégett a házunk. Szavakkal nem lehet kifejezni azt, amit akkor és azóta is átélek. Borzasztó volt látni, ahogy minden a tűz martalékává válik. Egy élet munkája, egy otthon, és az emlékek. Minden oda lett. Csak a főfalak maradtak, állnak azóta is mint egy obeliszk, amely arra hivatott, hogy emlékeztessen. A püspöki emberek önzetlen segítségének és a tűzoltók áldozatos munkájának köszönhetem, hogy ingóságaim nagy része megmenekült, (kisebb-nagyobb sérülésekkel) ugyanis sorfalat alkotva mentették a menthetőt. Hiába üvöltöttem, hogy inkább hagyjanak mindent elégni, csak nehogy megsérüljön valaki. Nem, ők tették amit a szívük diktált. Hálás vagyok érte.

Ez már sok volt pihenni vágyó szívemnek és mint a páromat engem is megtalált az alattomos infarktus. De nálam nem végzett tökéletes munkát. Túléltem. Azt hiszem azért, hogy még egy csapást mérjen rám a sors.

A biztosító fizetett 1,5 millió forintot. Ez nem sok egy új élethez, de úgy gondoltam a helyreállításra elég lesz. Míg én a kórházban feküdtem, vejem lázasan kivitelezőket keresett. Így került kapcsolatba **R. G. tápiószzelei** „(al)vállalkozóval”, aki ajánlatot tett a ház helyrehozatalára. Szóban megegyeztek, miszerint 500-500 ezer forint anyag és munkadíj költség ellenében vállalja. Egy darab papír fecnire írtak szerződést (tanúk és az én aláírásom nélkül), amire viszont csak a munkadíj 1 millió forintos ára lett feltüntetve. Vejem jóhiszeműen aláírta. A pénzt odaadtam nekik, hiszen a kórházi kezelések miatt fel sem fogtam

mi történik. Sajnos későn döbbsentem rá, hogy csalás áldozata lettem. Fölvették a munkabért, ami aránytalanul sok és ráadásul előre, most meg arra hivatkoznak, hogy ők dolgoznának ha lenne anyag, nem csinálnak semmit. Ez nonszensz!

Már sok helyre fordultam panaszommal, mindezidáig sajnos eredménytelenül. Teljesen el vagyok keseredve, kilátástalan a helyzetem. Jelenleg a testvéremnél húzzuk meg magunkat a fiammal. A reményvesztettség kiszívta minden erőt, sokszor érzem úgy, hogy már semmit nem akarok. Minden este imádkozom Istenhez, hogy adjon erőt a folytatáshoz, hiszen a fiamnak szüksége van rám.

Tudom, az önök lapját nagyon sok ember olvassa, ezért szívből remélem, hogy sorsom tanulságként szolgál majd sokak számára, miszerint: vannak olyan emberek, akik mások elesettségét lelkiismeret nélkül kihasználják. Másrészt viszont kérem, hogy segítők kezeit nyújtsák ki felém, hiszen annyiszor tett már bizonyosságot ez az ország, hogy képes elesett emberek sorsát jobb irányba fordítani.

Özv. Zsákai Jánosné szavait mondatokba foglalta:

Lukács Ilona.

FELHÍVÁS!

Minden ember kerülhet élete során olyan helyzetbe, amikor ügyérzi minden elveszett, nincs tovább. Aztán egy kedves szó, egy közeledő gesztus, egy kinyújtott kéz melybe belekapaszkodhat, új reményt ad az elesettnek. A segítségnyújtás emberi kötelesség, mindamelllett jóleső érzés. Ne féljünk hát gyakorolni!

A szerkesztőség kér minden olyan szervezetet, jogi illetve magán személyt, hogy lehetőségeikhez mérten segítsenek Özv. Zsákai Jánosnénak.

Cím a szerkesztőségben.

A NERKÉSZ

A rendszerváltás után sorra alakultak az országban a civil, közhasznú és érdekvédelmi szervezetek. Némelyek felújították abbamaradt tevékenységüket, de teljesen újak is létrejöttek. Számos olyan szervezet létezik országunkban, amelyek verejtékes munkát vívnak fennmaradásukért, hogy felvállalhassák a hátrányos helyzetűek és rászorulóik támogatását, érdekképviselését.

Szolnokon is több szervezet alakult, közülük a Nemzeti Etnikai Roma Kisebbségi Érdekvédelmi Szervezet (NERKÉSZ), szolnoki tagszervezetünk tevékenységéről, céljairól beszélgettem Gáspár József elnökkel és Pálfi Tibor alelnökkel.

– Mikor alakult meg a NERKÉSZ Szolnokon?

– A szervezet 1993. december 23-án alakult meg Szolnok városában, elfogadva az országos NERKÉSZ, mint közhasznú és érdekvédelmi szervezet alapszabályát – közli Pálfi Tibor. – Tagszervezetként működünk, teljes önálló jogi felelősséggel Szolnokon. A taglétszám eléri a 150 főt. Olyan önzetlen emberek táborát képezi ez a csapat, akiknek élettapasztalatai, véleménye megegyezik, nem vádolunk és nem okolunk senkit a múlt hibáért, de megpróbálunk közös erővel változtatni a lehetséges jobb jövő érdekében.

Az önzetlen segítségnyújtás társadalmi vonatkozásban elfogadott és szükséges, de gyakran bizalmatlanságot szül. Az emberi értékeink, mint a művészet, a kultúra, az erkölcsiség pedig elveszítik jelentőségüket. Egyénekre és kisebbségi csoportokra, főleg a cigányságra lebontva az életszínvonal oly mértékben csökkent, hogy jövőjük megfelelő segítség nélkül kilátástalan.

– Mi a szervezet célja és milyen programokkal, tevékenységekkel segít a rászorulókon?

– Célunk az, hogy együttes erővel képviseljünk és párhuzamban lehetőséget biztosítsunk mindazok számára, akik akarnak és képesek sorsuk jobbirányú változtatására – mondja Gáspár József. A szervezet más szervezetekkel együttműködve, összefogottan próbálja megvalósítani kitűzött céljait.

Elsődleges szempont a munkahelyteremtés, a mindennapi megélhetés biz-

tosítása. A pályakezdő fiatalok munkahelyteremtő problémáinak leküzdése, a kisebbségben élők érdekvédelme, szociális segítségnyújtás. A bürokrácia kavalkádjában nagyon nehéz eligazodni, éppen ezért mi nagyon fontosnak tartjuk a kisebbségek és hátrányos helyzetűek megfelelő szintű tájékoztatását jogaikról és kötelezettségeikről, s ha szükséges, érdekképviselésüket is el látjuk. Főleg a Motor úti (Törtel úti) lakótelepen élők lakhatási (kilakoltatási) és szociális gondjainak cnyhítését vállaltuk fel.

– Milyen meglévő programtervezettel rendelkeznek?

– A foglalkoztatási programok több szinten valósulnának meg – kapcsolódik be ismét Pálfi Tibor alelnök. – Vannak olyan egyének és családok, akik képtelenek a hosszabb és folyamatos munkavégzésre. Ezért olyan munkát kell biztosítani számukra, ami a szervezettől kötetlen. Saját maga határozná meg a munkavégzés folyamatát és időtartamát, ösztönözve ezzel önmagát.

Például azok a munkaterületek, melyek a szabadban végezhetőek és nem ütköznek törvénybe. Gondolok itt az erdőben a lehullott gallyak összeszedésére, éti csiga, giliszta és gyógynövények szedésére. Ezek mind-mind kötetlen munkafolyamatok, melyeknek megszervezését és lebonyolítását a szervezet átvállalja.

Lehetőséginkhez mérten, ideiglenes munkára alkalmaznánk azokat a hátrányos helyzetű munkanélkülieket, akik megfelelő szaktudás nélkül, részmunkafolyamatokat tudnak elvégezni. Például a pályázatokon elnyert közhasznú tevékenységeken belül: közterületek takarítása, tereprendezés, ültetés-gondozás, gyümölcs-gondozás-szedés, hótakarítás. Gondoltunk az otthonukat elhagyni képtelen, vagy csökkentett munkaképességű egyének munkáltatására is. Megpróbálunk otthon elvégezhető munkát és háttérrel biztosítani. Pl.: összerakás, összeszerelés, varrás-vasalás bedolgozói munkakör. Terveink között szerepel még a szakmával rendelkező munkanélküliek vállalkozóvá válásának segítése is.

– Tudomásom szerint adományokkal és egyéb támogatásokkal is segítik a rászorulókat.

– Így van. Két éve már, hogy az érdekvédelmen kívül, szociális segítő programunk is működik. Elsősorban adományokból összegyűjtött ruhaneműket és egyéb dolgokat juttatunk el a hátrányos helyzetűeknek, olyan közreműködő szervezetek segítségével, mint a Vörös Kereszt, a Karitasz vagy az Ökumenikus Szeretet Szolgálat. Ezúton is köszönjük nekik az együttműködést. A szociális segítő program sze-

Fotó: Lukács Ilona

mélyes megkeresésen alapszik. A Rászoruló felkeresheti problémájával a szervezetet, de kérésre mi is ellátogatunk otthonába. Minden esetben tájékoztatást kapnak a segítségnyújtás módjáról.

Kulturális és hagyományörző programjaink is vannak, melyek a kikapcsolódást és a hagyományok fennmaradását biztosítja. Szeretnénk elindítani és működtetni különféle szakköröket, táncsoportokat, kulturális összejöveteleket, mint pl.: hagyománykutató, természetvédelmi, kiránduló-sportoló szakkör, vagy ifjúsági és felnőtt táncsoport beindítása. A kulturális programok között szerepelne a helyismeret, viselkedési szokások megismerése, a más-ság elfogadása, zenei-játszóházi programok, művészeti kincseink megismerése.

A szervezet egy olyan emberbarát közösséget szeretne létrehozni, amelyben mindenki megtalálná a kedvére való programot és jól érezné magát. Persze az akaraton kívül, anyagi vonzata is van a dolognak, ami a mai világban nem elhanyagolható tényező. De lelkiismeretes munkatársaimmal azon dolgozunk, hogy minden kitűzött cél megvalósuljon. Társadalmunkat sok apró elem építi és kovácsolja egybe, amibe a roma kisebbség is beletartozik. Ha nem egymással szemben, hanem karöltve haladnánk a közös jövő felé, kiküszöbölhetnénk a hibákat és a jövő generációja már egy szebb és boldogabb hazát tudhatna magának.

Lukács Ilona

Ugyan lapunk júniusi számában néhány jelenség kapcsán már szóvá tettem: az etikátlanság egyre inkább terjed a cigány tárgyú könyvkiadásban, arra azonban, hogy ilyen mélyre sülyedhet a szakmai becsület – gondolni sem mertem.

A budapesti Osiris könyvüzlet polcain akadt kezembe **Náday Gyula** „A cigányok hiedelemvilága” című – a Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége által gondozott – kötete. Maga a cím is meghökkentett. A könyvkiadás egyik alapvető erkölcsi normája ugyanis, hogy – még, ha a kézenfekvő témaegyezés diktálná is – az a cím mindörökké foglalt, amelyet korábban már valaki saját művének felhasznált. Márpedig 1990-ben **Karsai Ervin** és **Rostás-Farkas György** pontosan ezzel a címmel tették közzé saját munkájukat. Bár azt a könyvet sokan (és nem is alaptalanul) bírálták a tudománytalansága miatt – egy évtizeddel korábban – mégis hasznos lehetett, hiszen hézagpótló volt. Az első olyan összegzésre vállalkozó munkaként került a kezekbe, amely a cigányok hiedelemvilágát felé terelte a közfigyelmet. Más okok mellett, éppen e kötet forrásközlés nélküli kinyilatkoztatásai, és tárgyi tévedései indították a szakszerűbb kutatás felé a működvelő néprajzkutatókat. (A hivatásosokat pedig ugyancsak ösztönözte a téma népszerűbb ismeretterjesztése.) Azóta néprajzi gyűjtőpályázatok, kiadványsorozatok jelentek meg, már valóban tudományos igényű feldolgozással. Aki tehát ma ad ki a kezéből olyan művet, amely a cigányság hiedelemvilágát – a bevezetést és az utószót, valamint az öt illusztrációt leszámítva – 47 (!) oldalon Indiától hazánkig kívánja áttekinteni, nem téve különbséget az egyes hazai tájegységek és cigány csoportok között: egyszerűen kökler. Náday egyetlen szövegközlőjét sem említi meg. Egyszer sem tünteti fel, hogy ez, vagy az a szokás mely településen járja. Nagy hiba! A bevezetésben említett szokást például eddig senki sem írta le, s forrásjelölés nélkül, amúgy is nehezen hihető. „A cigányfiú élete meghatározott évében egy egészen speciális kést kap az apjától, amivel felnőtt korának nyilvánították. E kést vasárnapi késnek nevezik. Ha egy ilyen cigányfiú elfelejti például megetetni az állatát, a kést hétfői késsé fokozzák le. Ha különböző vétkek miatt a kés pénteki késsé degradálódik, akkor a cigányt, mint tisztességtelen embert kizárják a nemzetségből. A szociális kirekesztettség halálos ítélettel ér fel. Tehát, ha valaki ötször megfélemezik az állat etetéséről, az egyben halálos ítéletet is jelent” – írja. Melyik az a „meghatározott év”, mitől „egészen speciális”, hogy néz ki a kés? Ki az, aki átnevezi és nyilvántartja a bókók aktuális megnevezését? Mely országban, mely településen és melyik évszázadot írva igaz a dolog, s kitől származik a leírása, ki ellenőrizte annak hitelességét? Sorolhatnám a kérdéseket még sokáig a többi állítása kapcsán is. A cigány legnagyobb kincse – írja az előszó – „tudásuk a kozmosz törvényeiről és összefüggéseiről”. Aki azonban ezek után azt várná, hogy akár csak egyetlen bekezdéshez is hozzájut majd a cigányok csillagászati világképéről, alaposan téved. A bevezetés után egy alig több mint négyoldalas „Bevezetés a cigányság rövid történetéhez” következik (Pandzsab államtól az 1979-es ENSZ határozatig). Ezután „India történelme és kultúrája” sűrűsödik bele három oldalba. „A babona tudományos és hétköznapi szemlélete” már két és fél nyomtatott oldalon is elfér. Benne ilyen állításokkal: „A cigányság közel áll a Krisna valláshoz, mert a Brahma-Sutrában ez áll: ...a brahma, a szellem, a legalapvetőbb sík, ahonnan minden felemelkedik, fennmarad, s végezetül megtér”. A következő rövid fejezet a „Szellem keresése”, amiből kiviláglik – így Náday –, hogy „...akiknek Jézus prédikált, nem voltak eléggé képzettek...”, nem voltak alkalmasak nagymérvű áldozati cselekedetre. Tehát azok, akik nem képesek ilyen mértékben feláldozni önmagukat, azoknak adta Jézus a kereszténységet”, a cigányság viszont „hitvilágát, amely ősi eredetű, átmentette magának, és kölcsön adja az őket körülvevő népeknek...”. Az első konkrét említések, amelyek a

cigányok hitszokásaira vonatkoznak, csak itt kezdődnek. „A cigányok ritkán járnak templomba” – hangzik a következő kijelentés. Valahogy nagyon ismerős ez is, meg a következő néhány bekezdés is. Valami ilyesmit írtak Karsaiék is. Hátralapozok a „Felhasznált irodalomjegyzék”-ig. Összesen hét tételből áll. Ebből kettő korábbi Náday-füzet. Vajon mit emelhetett át a „Vázlat cigánysaládok és Makrotársadalmi újratemelőds kölcsönviszonyáról”, vagy a Módszertani Útmutató cigányvezetőknek” című opusából? A többi mű sem túl meggyőző. **Horváth Rudolf** egykori cigányfegyenc munkájánál még a levéltári számot is közli, nem említve, hogy azóta már könyv alakban is elérhető. **Márki Sándornál** még elemibb hibát vét: Ethnographia kiadó, ugyanis nem működött 1890-ben a fővárosban. Az Ethnographia egy folyóirat neve volt. Úgy tűnik, Náday egy bibliográfiából dolgozott, nem kellő körültekintéssel. Ami azonban a legfeltűnőbb, hogy egyetlen közelmúltban megjelent szakmunkát sem hivatkozik meg, de még csak Karsaiék könyvét sem. Előveszem hát a Karsai-Rostás kötetet, és párhuzamosan kezdem olvasni. Ekkor döbbenek csak meg igazán. Ami ugyanis ettől a fejezettől hátra van a könyvből (a tulajdonképpeni érdemi rész), az – talán hat oldal kivételével – bekezdésről bekezdésre zömében szó szerint megegyezik az 1990-ben, mások által írt kötettel. Van, ahol néhány – pusztán stílusbeli – változtatással él, akad, ahol felcserél (gyakran elhagy) néhány bekezdést, de a tény akkor is tény marad: Náday Gyula plagizált. Mások tollával igyekszik magának hímvet és pénzt keresni, sajátjának tüntetve fel azt, amiért más dolgozott meg. Kár, hogy mindezt – ha igaz, amit a könyvben kinyomtatott – minisztériumi támogatással teszi, s az nem kevésbé, hogy mindezt – úgy tűnik – lektorok nélkül teheti. Nem a plagizálás miatt sajnálom (az akár el is kerülhetne volna a figyelmüket), hanem azért, mert közreműködésükkel az erre a túlhaladott, délibábos haszontalanságra kiadott összegek méltóbb helyre kerülhettek volna.

* * *

Ugyancsak az MCDSZ jelentette meg **Szabó Attila** tanulmányát, amely „A cigányság helyzetének összehasonlítása a rendszerváltozás (a belső borítón: rendszerváltás) előtt és után” címmel. A szerző valamely főiskolán vagy egyetemen nyújtotta be (nem derül ki, hogy hol) szociológia dolgozatként ezt a munkát, amely – mint dolgozat – minden dicsőretet megérdemel. Alapos adatfeltárás és korrekt adatkezelés jellemzi. Egyetlen megye (Békes) vonatkozásában igyekszik megmutatni, hogy a 70-es évek cigánypolitikájának következtében, milyen állapotban érte meg a helyi roma lakosság a rendszerváltozás küzdelmeinek sorsdöntő éveit. Jelenlegi állapotuk mérőszámait veti egybe a korábbi statisztikákkal, a 70-es helyzetet a 90-es évekével. Két évtized irratlanul hosszú idő! A hazai cigányság vonatkozásában különösen az. Ez az időszak hozta ugyanis a létükben egyelőre visszafordíthatatlannak látszó folyamatot, amely miatt a rendszerváltás igazi nagy vesztesévé váltak.

Szabó Attila határór – miként hajdan jómagam is –, tehát bizonyára megbocsátja nekem, ha egykori alapidokumentumból, az Ált. 20-as (szolgálati) szabályzatból idézek egy mondatot, amely örökre bevésődött emlékezetembe. „Minden parancsnok felelős azért amit tett, vagy megtenni elmulasztott.” Örülök, hogy eszembe juttatta, hiszen valamennyi politikacsínálóra: országosokra, megyeiekre, helyiekre is igaz. A történelem és önnön lekiismeretük ítélőszékai előtt azok az intézkedések lesznek egykor a legsúlyosabbak, amelyeket – noha módjukban áll – nem tettek meg, e kisebbségi (mondjuk ki bátran!) tragédia elkerülése érdekében. A könyvecske szerzője jó néhány következmény tényszerűen nekik szegez. Sajnálatos – de mivel nem tudományos publikációval, hanem egy más célra szánt, alkalmi munkával van dolgunk: megbocsátható – hiba, hogy országos adatsorokból kell helyi

folymatokat indítóokaira következtetünk. Egy egyetemi, főiskolai hallgatónak – érthetően – nincs lehetősége nagy apparátust igénylő szociológiai felmérések lebonyolítására. A kiadvány így, a korábbi források elemzésére szorítkozva is gondolatébresztő és figyelmeztető. Megérdemelte volna a kiadó részéről is az alaposítást. Az olvas-hatatlan térkép, a szétszúrt táblázat, s az olyan – olvasószervezőt nélkülöző – elírások, mint például az „1961-es távhatározat” (pártha-tározat helyett), vagy a „jókora vízfej” (ami egyes roma szervezetek élére telepedettek utal, s eredetileg nyilvánvalóan vízfejként került leírásra), s a szimpla helyesírási hibák is, igencsak bosszantóak. Szabó Attila könyve szintén a budapesti Osiris könyvesboltban (1053. Bp., Vers Pálné u. 4-6.) szerezhető be.

* * *

A Studia Minoritatum sorozat második köteteként került ki a nyom-dából a közelmúltban Oláh Judit munkája, amely igazi sikertörténet. „A hodászi cigányok vallási élete”, úgy indul, mint egy hősköltemény. 1942-ben új görög katolikus pap érkezett a községbe, akit szömyen zavart a falu szélén, a Kolerás (milyen beszédes nevű!) területen élő cigányok nyomora. Hivatásának érezte, hogy felemelje lelkeiket. Mindezt akkor, amikor a politika boszorkánykonyhájában már e népcsoport megsemmisítésére kavargatták a mérgeket. Sója Miklós (jegyezzük meg jól ezt a nevet!) igaz humanistaként mit sem törődött ezzel. Közéjük járt, barátokozott velük, gyalogos zarándoklatra hívta-vitte őket. Nem lett könnyebb dolga a világháború után sem, amikor mindent, ami a vallásosságot erősítette, görbe szemmel néztek. Hodászon azonban ekkor már hitében és erkölcsében megérett cigány közösség dacolt a földi hatalmasságokkal. Iskolának álcázott, majd valódi felszentelt kápolnájuk lett, melyet két kezük munkájával, orcájuk veritékével teremtettek elő. Furcsa egy kápolna volt, annyi

szent! Misézés mellett pingpongozni, táncolni tanulni, magnózni, zongorázni, énekelni jártak oda a fiatalok, de többnyire falai között tanultak meg késsel-villával enni is, sőt, legtöbbüknek szexuális felvilágosításban is ott volt részük először. Az idősödő pap színjátszó kört és focicsapatot is szervezett, ruhákat gyűjtött számukra. Teremtett könyvtárt, szerzett elektromos gitárokat, s a pápától is kapott ezerdolláros támogatást. Jellemző epizód: Budapestről adományként nekik szántak egy oltárt, de a két cigány férfit, aki érte ment, a rendőrség kötelességszerűen letartóztatta, s csak néhány nap múltán folytathatták útjukat. Sója nyugdíjazását követően, utódja továbbra is a megszokott szellemben vezette a cigány vallási közösséget. Templomot építettek, amelyet 1995-ben szenteltek fel.

Oláh Judit a történeti események gondos felvázolása után sorra veszi a hodászi cigányok, vallási eseményekhez kötődő szokásait és hiedelmeit. Mennyivel másabb ez, mint a Náday-munka! Mindenütt jelezve van, hogy ki mesélte el a történetet, s ugyanarról az állításról másokat is megkérdezett a gyűjtő. A rontás, a szemmel verés, a szerelmi varázslás, az átok, az eskü itt is megtalálható, „csak” hitelesen. Színesen, olvasmányosan ír. A vallási élet liturgikus része mellett helyet kapnak az ünnepi szokások (karácsony, új év, vízkereszt, gyertyaszentelő, húsvét, pünkösöd stb.), a búcsú és az emberi élet fordulói a születéstől haláláig. A könyv gazdag mellékletet is tartalmaz. Magyar és cigány nyelvű vallási énekek, halottbúcsúztatók olvashatók benne, valamint Sója Miklós fordításában Aranyaszájú Szent János liturgiája is cigány nyelven. A Szekszárdon megjelent kötetet a Romológiai Kutatóintézet gondozta. Beszerezhető a Gárdonyi Antikváriumban (2483. Gárdonyi, Szabadság út. 16.)

– Hegedűs Sándor –

Miért szeretem?

Sajnos nem tudlak cigányul köszönteni

– Nagy Gusztáv verseiről –

Nagy Gusztáv egyre jelentősebb költő hírében áll. Kötetei nem jelennek meg sűrűn és sokáig érlelődnek, de aztán sokáig meg is maradnak emlékeztetünkben. A költő, Nagy Gusztáv nemcsak a gondolatok kifejezésének formája és a nyelv tekintetében igényes, de igényeket támaszt magának a versírásnak az alkalmá iránt is: távolról sem mindent, ami nyugtalanítja vagy érdekli őt, tart méltónak a költői megformálásra. Csak az törhet fel a verseiben, amit már nem lehet visszatartani:

„Valakit láttam az éjjel
Sápadtan, hófehéren
Isten óvta tenyerében”
(Isten Tenyerében – részlet –)

Az élet legyőzhetetlenségének mélységes ereje hatja át legjobb verseit, amelyeket hol a szomorúság érzése fest alá, hol a világ szépsége fölött érzett lelkesedés változtat

derűssé... Az ész és az érzelm páros elragadtatása, ami leginkább jellemző Nagy Gusztáv érett lírájára. Eljött az idő, egy önálló verses kötet megjelentetésére. A „Roma Kincses Kalendárium”-ból a következőket tudhatjuk meg róla: „Nagy Gusztáv költő, meseszerző, műfordító. 1953-ban született Pusztaföldváron. Amikor az Általános Iskola első osztályában megkezdte tanulmányait, nem tudott még magyarul, csak cigány anyanyelvén beszélni. 1982-től él Budapesten. 1986-tól a Romano Nyevepe alapító-munkatársa, „Fiatalok Fóruma” rovatának volt vezetője. Később az Amaro Drom és a Rom Som munkatársa lett.

Művei: Mashkar le shiba dukhades (cigány nyelvű versek, műfordítások, Choli Daróczi Józseffel) Madách: Az ember tragédiája (műfordítás) Cigány költők versei (Cholival és Kovács Józseffel szerk. és műfordítások) Szívboldog körül (Magyar

és cigány nyelvű versek, mesék, műfordítások). 1994-től a Kalyi Jag Roma Nemzetiségi Szakiskolában cigány (lovári) nyelvet és cigány irodalmat tanít. Második éve óraadó nyelvtanár a Wesley János lelkesítő főiskolán.”

Nagy Gusztáv hosszú utat járt be, s mint láthatjuk, nem ijedt meg a kihívásoktól. Munkái mindig figyelmes és megértő olvasókra találnak, mert időszerű problémákra keresi a választ. Nagy Gusztáv jelen van, s ez a jelenlét sokat számít, mert gondolatai kapcsolódnak a mi gondolatainkba, mert életünket egyre inkább a jelenlét-hiány jellemzi: egymás számára üresek vagyunk...

„Talán egy cseppnyi
Fény gurul elébem
Talán látni fogok
Világot szememben”
(Nagy Gusztáv: Az élet delén – részlet –)

szécsimagda

OLVASÓTÁBOR

Bujdosó Jánosné,
Ági néni, a cigány kultú-
rával ismertette a gyerekeket

Jónás Judit nemcsak mesélt
a gyerekeknek, Keskeny
Tímeában igazi táncosra lett

Kozák Pista bácsi, a Loli Jág együttes
vezetője fergeteges hangulatot teremtett

Raffael Jánosné, Aranka néni és
Lakatos Ernő. Ernőről a táborban
derült ki, hogy kiváló költő, de
a fotó készültekor éppen egy
Fekete Vonat számot adott elő

Bubán Tamás, lemezlovas

Az idő ragyogó volt, a gyere-
kek vidámak, a fotó pedig
gyönyörű lett, köszönhető
Lukács Ilonának

Szécsi Magda és Tóvizi

SZOLNOKON

"Központ" Alapítványa idén nyáron immár Solnokon, a Turisztikai és Szabadidő Központban. Egy héten át ismerkedett a cigány kultúrával, és vendégeként köszönthették Szécsi Magda író, Jónás Judit és Jónás Judit színművészt. A műsoraikat igyekszik bemutatni.

Jónás Judit színművész Szécsi Magda csodálatos meséit hozta el a gyerekeknek

Szécsi Magda előrajzol a gyerekeknek. Mellette Raksi Éva, a tábor szervezője

A strand mindig nagy élmény. A háttérben Aranka néni és Pálfi Elvira "irányítja" a törülközőzést

Készül a közös alkotás

Beszéljük meg! A témát a gyerekek adták, a beszélgetés sokszor nevetésbe fulladt

Aranka néni közös alkotása

A táborzárón nemcsak a gyerekek kaptak ajándékot, ők is meglepték a felnőtteket egy kedves műsorral. A fotó bal szélén Lukács Ilona

Egy boldog ember

– interjú Nyakó Júlia színművésznővel –

Nyakó Júlia színművésznő Fotó: Nyári Gyula

Egy híres színész-rendező azt mondta, hogy „A színház kifejező eszközei tízévenként változnak. Volt idő, amikor átélés alatt főleg a felismerhetetlenséget, a színész külsejének elváltoztatását értették.” Tudja, hogy nem ismertem meg? „– Ez volt a legnagyobb dicséret”. Az idő múlása a túlzott maszkírozás eltűnéséhez vezetett. Ez természetes. Már az, ami veszélyes: egyidejűleg megjelent egy különös modor, amely ügyesen imitálja a színészet manírját, a színészi alakítás külső természetességét. Divattá vált, hogy az érzelmeket csak jelzik, ahelyett, hogy valódi érzelmek volnának jelen. Nyakó Júlia nem követ semmiféle divatot! Nagyon jól tudja, hogy a színésznek el kell jutnia „énjétől” a szerephez

oly módon, hogy minőségi változás menjen benne végbe, megváltozzék viszonya a világhoz, és a világ viszonya öhozzá. A színész és a néző kapcsolatára kell gondolnunk, amely minden előadás alkalmával más. Nyakó Júlia magasan kitűnik pályatársai közül szikrázó tehetségével, gyönyörű beszédstílusával, különös tónusú hangszínevel, egyszerűségével, megőrzött ember-szépségével, ami „csak” bennünket nézőket varázsol el, mert van rá szemünk. De Nyakó Juliának, mi, a nézők jelentjük a mindent és csak legyint mosolyogva, amikor a meg nem kapott díjakról, kitüntetésekéről faggatunk. Szemembe néz. Tudom, őszinte.

– Milyen gyermekkorod volt Juli?

GYORSFÉNYKÉP

Született: 1963. 02. 08. Jánoshalma

Gyermeke: Czipott Benedek
Géza (22 hónapos)

Párja: Czipott Géza
„polihisztor”, jelenleg
az Orczy kerti Kulturális Központ
Művészeti alkalmazottja

Legkedvesebb írói:

Tamási Áron, Wass Albert,
Füst Milán, Szerb Antal,
Márai Sándor, Benedek Elek,
Lázár Ervin, Marquez,
Hermann Hesse, Harry Martiusok,
és még sokan mások!

Költői: József Attila, Szilágyi Domokos

Festője: Csontváry Kosztká Tivadar

Zeneszerzője: Mozart

Étele: A keleti konyha finomságai,
minden mennyiségben

Itala: Vörösbőr

Színe: Fekete és az olajzöld

Virága: (Hetvenhét szál) fehér rózsza

Könyve: G. G. M.:
Száz év magány

Hobbija: A gyermeke és a hivatása

Színarabja: Büchner: Woyzek

Politikusa: A párja (Czipott Géza)

Városa: Pécs

Filmrendezője: John Cassavetes,

Nyikita Mihalkov

Színházi rendezője:

Fodor Tamás

– A gyermekkoromat nem cserélném el senkivel. Igazi, eleven, tiszta, csibész-kedős, töprengős, világra csodálkozó, szeretetteljes volt. Négyéves koromig Jánoshalmán, majd Debrecenben éltem. „Rossz” gyermek voltam. Persze, attól függ, mit nevezünk rossznak. Inkább túl eleven és nagyszájú (igazságosztó) lehettem. Így emlékszem. Fociztam, verekedtem, ha bántottak valakit, aki gyengébb volt, mindig megvédtem. Nagyon nehezen viseltem az igazságtalanságot magam körül, s ennek kellőképpen mindig hangot is adtam.

– **Hogy lett belőled színésznő?**

– 1979-ben az ország egész területén (ha jól tudom) kerestek szereplőket a „Vasárnapi szülők” című filmhez, melyet Rózsa János rendezett. Gimnáziumokat, szakközép és szakmunkásképző iskolákat

kerestek fel. Jőmagam a debreceni Irinyi János Élelmiszeripari és Dohányipari Szakközépiskolába jártam, amikor is rámtaláltak.

– **Emlékszem nagyon nagy sikered volt, és azóta is színészzel foglalkozol.**

– Igen, bár soha sem jutott eszembe, hogy színész nő legyek.

– **Tehetségedet ismerve ez meglep. Miért nem jutott eszedbe?**

– Mert, közelebb állt hozzám az írás vagy az éneklés, ami akkoriban még nagyon jól ment nekem. Tulajdonképpen, kis gyakorlással még ma is menne, ha valaki el tudná hitetni velem, hogy éppen rám van szüksége egy zenés darabban.

– **Hogy maradtál mégis a szakmában?**

– Elkezdtem komolyabban foglalkozni vele. S, hogy ez így történt, azt **Fodor Tamásnak** köszönhetem, anélkül, hogy akkoriban tudott volna róla, vagy tudtam volna róla. Ezek későbbi felfedezések, de tény, hogy Fodor miatt szerettem meg igazán a színjátszást és a színházat is. S ha valakitől egyszerűen és észrevétlenül tanultam, hát az ő! A legjobb pedagógust ismertem meg a személyében azok közül, akikkel valaha is találkoztam.

– **Úgy tudom, hogy csak egyetlen egyszer játszottál cigányként. Hogy, érezted magad a bőrödben?**

– Igen, egyszer játszottam Győrről a „Piros Karaván” című darabban, **Csemer Géza** rendezésében, **Szakcsi Lakatos** zenéjével. Szerettem játszani! Különösebb nem éreztem. Semmi olyat, ami új lett volna. Az is egy szerep, egy megoldandó feladat volt, mint a

többi. Szerettem, és úgy rémlik, sőt biztos, hogy szerették a nézők is, amit csinálók.

– **Vannak szerepálmaid?**

– Nem voltak. Jelenleg sincsenek szerepálmaid. Egy biztos! Júlia soha sem szerettem volna lenni, no az nem is voltam, s már nem is leszek, mert már „kinőttem” belőle. De Éva sem szerettem volna lenni. Azt nem úsztam meg. Voltam. Győrről. Véleményem szerint meg is buktam vele, bár ezt sosem mondták nekem, de én pontosan tudom, hogy rémes voltam.

– **Jó lenne az Évádról, egy néző véleményét is hallani. Te maximalista vagy Nyakó Juli. Jelenleg hol játszol és milyen darabban láthatunk?**

– A Stúdió „K”-ban játszom, Schnitzler: „Körtánc” című darabjában a szépasszonyt. Nagy élvezettel játszom, hiszen oly ritkán adatott meg eddigi pályafutásom 23 éve alatt, hogy nevetsek. S, lön! Végre ilyen is történik.

– **A hit mekkora szerepet tölt be az életedben?**

– A hit mindennekefelett! **Szőrényi Leventének** van egy lemeze, s azon egy dal. Így szól: „... Nem lehet, nem lehet, higgyétek el nem lehet, hit nélkül sem alkotni, sem élni nem lehet...” valahogy így gondolom magam is.

– **Mit tartasz a cigányság legnagyobb problémájának?**

– Hogy haragszanak a „világra”, azért amit inkább önmagukban kellene megkeresni, megtalálni. Nem a „világ” a felelős és a hibás abban, ha ők maguk csak kapni és kapni szeretnek, de adni azt

soha. Én legalábbis ezt látom. Mintha meglennének sértődve a sorsuk miatt, de vajon miből ered ez a sors? A gyökerét kellene megtalálni. De erről inkább beszélgetnem kellene velük, köztük a félreértések elkerülése miatt.

– **Mi volt életed legnagyobb csalódása?**

– Életem legnagyobb csalódása, saját akaraterőm hiánya volt. Saját magam. Mert, minden ami körülvelt és fájt és rossz volt, arról én magam is tehettem. Nagyon nagy mértékben.

– **Félsz az öregedéstől?**

– Az öregedés gyönyörűséges, ha bölcsül az ember. Nem érzem katasztrófának, sőt kifejezetten élvezem, ahogy megjelennek az őszhajszálaim. Jó érzés. Szépnek találok, és eszem ágában sincs titkolni.

– **De miért?**

– Mert, a természetnél nem tudunk szebbet alkotni.

– **Boldog ember vagy?**

– Igen. Boldog ember vagyok! Jól vagyok, mert olyan a társam – a gyermekem apja – akiről azt hittem, ilyen nincs is a földön, s mert van egy gyönyörűséges ajándék az életemben. A fiam. Aki minden nap meglep humorával, feltételnélküli szeretetével, hihetetlen gyors fejlődésével, kedvességével, és rettentő elevenségével, rafinériájával. Nem könnyű gyermek, de így van ez jól. Igen. Boldog embernek érzem magam.

– **Köszönöm a beszélgetést.**

szécsimagda

Tiszateleki ruhakészítő romák

Sok mindennel foglalkozott sikerrel a cigány felnőtt oktatás és továbbképzés területén **Lőkös Sándor**, az Országos Cigány Önkormányzat Nyíregyházi Továbbképző Központjának vezetője, a Nyír-Dinamika Kft. igazgatója.

Az elmúlt 7 esztendőben több mint 30 szakmában több mint ezer roma felnőtt továbbképzését szervezte és „vezényelte” sikerrel. Ennek eredménye, hogy sok cigány férfi, asszony és lány jutott munkához, biztos kenyérkeresethez. És ami feltétlen figyelmet érdemel: Lőkös Sándor mindig megtalálta azokat az iskolákat, üzemeket, ahol partnerekre talált a cigányok képzéséhez.

Ma már országsszerte dolgoznak azok a kőművesek, mezőgazdasági munkások, ápolási asszisztensek, szociális gondozók, faipari gépkészítők, kosárfonók, seprűkészítők, gyógynövénygyűjtők stb., akik az általa szervezett tanfolyamokon ismerkedtek a „mesterséggel.”

A Roma Magazin július 16.-ai adásában információt kaptunk arról is, hogy egy tanyavilágból összeverbuválódott nyírségi faluban Tiszateleken, hogyan volt lehetséges cigánylányok és asszonyok részére női konfekció ruhakészítő tanfolyamot szer-

vezni úgy, hogy úgy megtanulják a mesterséget, hogy a tenékcsek piacképesek legyenek.

Ezzel dicsekedett **Agházi Gyula**, a Nyírség Ruházati Szövetkezet empátiás elnöke, aki 720 órás tanulás keretében gondoskodott arról, hogy jól megtanulják a szakmát.

Oly annyira, hogy az elnök a szövetkezetbe már fel is vett a végzősök közül 10 cigánylányt-asszonyt, biztosítva részükre a megélhetést.

A hallgatókat vizsgázató bizottságnak **dr. Galló Miklós**, a Nyíregyházi Főiskola rektorhelyettese volt az elnök, aki cigány nyelven is beszél, s nagy szeretettel vívott ki a hallgatók között. Öröndetes, hogy Agházi Gyula szövetkezeti elnök személyében olyan vezető segítette a tanfolyam sikerét, aki gépkaról, berendezésekről, a ruhák készítéséhez szükséges anyagokról is gondoskodott.

Igy kerülhettek a tanfolyamon készített ruhák egyenesen a szövetkezet üzleteibe. Sok hasonló híradásra van szükség. Jól tette a Roma Magazin, hogy fáradságot nem ismerve az istenháta mögé is eljött, hogy hírt adjon a sikerekről.

/f.k./

Roma gyülekezet magyar pásztorral

Küldetésük van az ózdi térségben

A Pünkösdi Közösség már 50 éve jelen van Ózd életében. Plántáló munkájuk eredményeként alakult meg tavaly februárban az Evangéliumi Pünkösdi Közösség „SILOAM” Gyülekezet, amelynek tagjai többségében roma származású emberek. A közelmúltban megrendezett három napos Ózdi Sátoros Napok alkalmával, kulturális programokkal és evangelizációs istentisztelettel várták az érdeklődőket. Az esemény fővédnöke **Dr. Bárdos Balázs**, ózdi alpolgármester, a védnöke pedig **Kótai Aladár**, a helyi kisebbségi önkormányzat elnöke volt. **Gyuricska István** vállalkozó, a gyülekezet vezetője munkájukról és céljaikról tájékoztatta lapunk olvasóit.

– A gyülekezetünk 40 fővel indult, az ózdi létszám 22, alakulásunk óta csatlakozott hozzánk 10 bemenetkező új tag is. Borsodbótán és Sátán missziós állomást működtetünk, s ezek taglétszáma 16–17 fő. A SILOAM Bibliai név, ami küldöttet jelent. A küldetésünk célja, hogy a városban és vonzaskörzetében elérjük a cigány embereket, segíteni nekik erkölcsikben és más területen is az életük megváltoztatás érdekében – kezdte a beszélgetést **Gyuricska István**.

– Ön egy roma gyülekezet magyar pásztor.

– Ezt az elhívásomat Isten kedvessé tette, s ezért tudom csinálni. Szeretnek és elfogadnak, mert a szolgálatban soha nem érzékeltetem velük, hogy én különb lennék tőlük. Próbálom őket a Krisztusi értékekkel alulról segíteni. A világ a cigányságot felülről próbálja irányítani és kormányozni. A Bibliai alapelv az, hogy aki első akar lenni, az legyen mindenkinek a szolgálja, s én ezt az alapelvet követem.

– Milyen napokon tartják az Istentiszteleteket?

– Nagyon dinamikus gyülekezet a közösségünk. Csütörtökön 16 órától tartunk egy kötetlenebb Biblia órát a bibliai értékekről, amit a saját életünkben meg kell, hogy éljünk. A résztvevők elmondhatják a véleményüket, s azt az ige szerint „egyesbe” tesszük. A pénteki napokon Borsodbótára és Sátára megyünk, az ottani testvéreket erősíteni, bátorítani. Szombaton pedig a dicsőítés próbája zajlik. Vasárnap délelőtt imádkozunk a városért, a bajba jutott emberekért, délután pedig egy kötött Istentiszteletet tartunk 16–19 óráig, s dicsőítésekkel, személyes beszélgetésekkel vagyunk együtt. Az imaházunk a volt vasútállomási posta épületében található meg. Testvéreink ragaszkodnak a Bibliához, az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében tanítanak és hisznek abban a Szentháromságban. Mi hiszünk, a Szentlélek Istennek

harmadik személye, jelen van itt ebben a világban, s ő az, aki betölti és átforgalmazza az embereket.

– Milyen a közösség belső világa? Hogyan közvetítik az értékeiket a külvilág felé?

– Gyülekezeti tag az lesz nálunk, aki tényleg meg tudja élni a szeretet közösséget más emberekkel, mert egymást tudunk kell szeretni. Volt olyan tagunk, aki elvesztette a fizetését. Egy délután csak erre adakoztunk, hogy a családja ne vegyen fel kamatos pénzt, s érezze a biztonságot, amit a gyülekezet jelent. Aki aktívan bekapcsolódik a gyülekezet életébe, mindenkinek lesz munkahelye. Ha kell, alkalmi munkákat is vállalnak, tagjaink rendezett anyagi körülmények között élnek. Három napos rendezvényünk nagy sátrának anyagi költségeit 90%-ban a roma testvéreink állták. Mutatva ezzel, hogy Ózdon élnek olyan cigányok is, akik nemcsak elvenni tudnak, hanem adni is, értéket teremtenek.

– Roma Missziót működtetnek...

– Isten nem személyválogató, szereti a cigányokat is. A cigány embernek más a kultúrája, az életfelfogása, s ezért esetleg lecsúsznak. Az emberek nem tudnak olyan tiszta szívvel a cigányság felé fordulni, mint ahogyan ezt egy Istentől küldött ember meg tudja tenni. Mi úgy fordulunk a cigányok felé, akik tudják, hogy ők is Isten gyer-

mekei. Adottságunkhoz mérten ruhákat gyűjtöttünk a rászorulóknak, szerveztünk Mikulás-esteket, az ajándékokat nemcsak gyülekezeti tagok kapták. Borsodbótán kétszer ismételtük meg a bográcsfőzést, ingyenkonyha jelleggel. Jártunk szolgálni az ózdi átmeneti szállón, volt velük közös étkezésünk. Próbáltunk velük törődni, kihozni a segítségünkkel ezekből a mélységekből, így vitamint, ételt vettünk, kórházban látogattuk meg a hajléktalanokat. Karácsonykor pedig az istentisztelet mellett megvendégteltük őket. A sátoros rendezvényünk a kulturális szórakozást jelentette.

– Mai világunk lehetőségei, az erkölcsi értékek...

– Nagyon sokat imádkozunk a városunkért, hogy vállalkozók telepedjenek meg és teremtsék egyre több munkahely. Aki a hit útját őszintén választja, Istennek lesz hatalma, hogy az életét segítse. Egy ember, aki Jézus Krisztust megismeri, belülről kezd el formálódni, s erkölcsében, gondolkodásában olyan változás áll be, ami nagyon nagy érték. A bibliai alapigazságok arra tanítják az embereket, hogy hogyan kell erkölcsösen élni, és ebben a rohanó életben Istennel egy személyes kapcsolatot teremteni.

Józsa Zoltán

Társasági Rovat Felhívás

A Lungo Drom szerkesztősége szeretettel várja olvasóitól, a családban történt jeles eseményekről készült minőségi fotókat: esküvők, keresztelek, temetések, vagy találkozások emlékeztető pillanatait, illetve hobbik végeredményeiről készült (közlésre méltó), fényképeket: szobrokról, saját tervezésű ruhákról, süteményekről, mesebeli nagy halakról, kerámiákról, festményekről, saját erőből felépített házakról, családtagként kezelt autókról, különösen jól sikerült frizurákról stb. A közlésért nem fizetünk, de szeretnénk örömet szerezni olvasóinknak a fotók megjelentetésével, a most induló, társasági rovatunkban. A beküldött fotókat megjelentetés után csak felbélyegzett, megcímezett válaszboríték ellenében tudjuk visszaküldeni.

Tóvizi Barbara és Tóvizi Eliza
(Tiszapüspöki)

Tehetséges cigánytanulók táborozása

Surman László békési költő dedikálja kötetét

Több mint húsz éve táboroznak tehetséges cigánytanulók Békés megyében a nyári szünetben.

Több település – Geszt, Gyomaendrőd, Orosháza – adott már otthont a táboroknak.

Az utóbbi években évente 80–90 fő V–VI. osztályos tanulónak nyújt visszatérően szállást a Battonyai Gimnázium

A hagyományörző tábor résztvevői a battonyai főtéren

kollégiuma és finom, ötszöri étkezést a Gyermekotthon étterme.

Ez évben július első két hetében Mezőberényből, Gyomaendrődről, Magyardombegyházáról, Kisdombegyházáról, Mezőkovácsházáról, Pusztaföldvárról, Battonyáról, Békésről, Sarkadról, Zsadányból, Okányból, Dévaványáról érkeztek tanulók a táborba.

A sportdelutának, az élménynyújtó strandlátogatások mellett a jutalmazott tanulók találkoztak **Surmann László** békési költővel, **Lakatos Tibor** ügyes kezű iparművésszel, festővel, akik egyéni életútjukkal példaképeik lehetnek a tanulóknak.

A DADA program felhívta figyelmüket a különféle veszélyekre, sikert aratott a Mezőhegyesi Ménesház lovardájában, a battonyai határátkelőhelyre tett látogatás és

a többi színes, feledhetetlen program a cigánykultúra gazdagságáról, sokszínűségéről. A tanulás, a tudás értékéről folytatott beszélgetések az egyéni akaratot erősítették. A helyi általános iskola cigánytanulóiból alakult színjátszó csoportjának műsora és a szerb tamburazenekar tagjainak előadásai a tehetség érvényesülését is bizonyította.

Köszönet a Békés Megyei Közgyűlés Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Bizottságának, a Magyarországi Nemzeti és Etnikai

„Ügyes kezek” napján készül az ajándék az otthoniaknak

Kisebbségeért Közalapítványnak – **Raduly József** úrnak – a küldő települések iskoláinak, Cigány Kisebbségi Önkormányzatának, a Táborvezetésnek és a Békés megyei Cigánylakosok Egyesületének a tábor sikeres megvalósításához nyújtott támogatásért.

Jövőre jó lenne ismét találkozni, táborozni – búcsúztak egymástól a turnusok végén a Békés megyében élő tehetséges cigánytanulók.

Kép-szöveg:

Hevesi József nemzetiség szakfőtanácsos

A strandolás nagy élmény volt

Bacht dél o dél

(Adjon Isten szerencsét) – IV. rész

1. Álomfejtés, álomfejtők, álmoskönyv. 2. Jóslás, kártyavetés módjai.

Talákoztunk olyan cigánnyal, aki álmában vásárban járt és olyan hangosan alkudott egy lóra, hogy felébredt a saját hangjára. Többen számoltak be arról, hogy valamilyen nagy eszem-iszom vendégségben voltak. Egyik esetben keresztelő, másik esetben lakodalom volt. Egy cigány ember elmondta, hogy álmában egy nagy kondérban töltött káposztát főzött. Amikor elkészült, nekiállt enni, de minél többet evett, annál éhesebb lett. Evés közben mellette ült a rengeteg gyerek. Azt gondolta, hogy mind az övé, de egyik sem hasonlított az igazi gyerekeire.

Egy cigánylegény azt álmodta, hogy négy felesége volt, mind gyönyörű szőke nő. Úgy ellátták mindennel, hogy őt irigyelte az egész cigányság. Amikor felébredt csak azon csodálkozott, hogy a szép szőke asszonyoknak mindnek cigány neve volt. Meg is jegyezte őket: **Tuntus, Szavéta, Jagus, Mozol.**

Egy cigány ember arról beszélt, hogy valami idegen vidéken vándorúton volt. Meglátott egy szép falusi házat a domboldalon. Ő bement. Azonnal barátságot kötött a kutyával, mert tudott vele beszélni. A kútnál a gazda gyönyörű aranyhajú lánya fogadta. Egy szempillantás alatt megszerették egymást. A lány kivezette az istállóból a pej lovat. Felültek rá és hazavágtattak. Otthon ő ugrott le elsőnek. Arra ébredt, hogy nagyon fáj a dereka, mert nem a lóról hanem az ágyról ugrott le.

Egy poklosi cigányasszony azt álmodta, hogy egy négytornyú kastélyban lakott. Egész éjjel mosott, takarított, de el nem fáradt, mert örült, hogy a faluban senkinek nincs ilyen szép háza.

Egy cigányember a saját munkahelyével álmodott. Álmában a művezetőnek ő volt a kedvence. Nem szidta mint a valóságban, hanem dicsérte és

megettette brigádvezetőnek, és ezért ő és a brigád tagjai olyan jól dolgoztak, hogy amikor felébredt csak csodálkozott, hogyan végezhettek annyi munkával.

Egy cigányasszony arról számolt be, hogy álmában vásárban voltak és eladtak négy lovat. Az ura az összes pénzt neki adta, hogy öltöztesse fel a gyerekeket. Ő annyi mindent összevásárolt, hogy teherautót fogadtak, azzal vitték haza a sok mindent. A ruhák tetejére még egy tv-t is tettek.

Milyennek képzelik el a nem cigányok a cigányok álmát?

Több alkalommal tettem fel ezt a kérdést nem cigányoknak. Értetlenül néztek rám. Éppen hogy ki nem mondták, ugyan kit érdekel az ő álmuk. Sok a tennivaló még, hogy az ilyen előítéletek megszűnjenek. Az egyetlen válasz, amit megjegyeztem, a gúny köntösébe öltöztették. Többeknek elmeséltem, később mint vicc jutott vissza hozzám.

Lajos mélyen, nyugodtan alszik. Álmában megáll egy tükörfényes kávéház előtt. Elhatározza, hogy ide bemegy. Megnézi milyen az úri világ. Bemegy, leül. Fekete frakkban jön a pincér.

– Mit parancsol uram?

A cigány szívét melegség járja át. Uram? Így szólítja őt a pincér?

– Ha már kávéház, akkor legyen feketekávé.

– Azonnal hozom. Hidegen vagy melegen parancsolja uram?

– Hát, ha már kávé, legyen meleg. Ebben a pillanatban felébred, elkezd hangosan sopánkodni. – Ő, én szerencsétlen. Egyszer ihattam volna

életemben feketekávé, kellett nekem melegen.

Ebben a véleményben éget a cigányok iránti előítélet, a kirekesztettség, a lenézés. Egyáltalán elkezdődött a cigányok és nem cigányok emberi közeledése?

A fentiekben már arról szóltam, hogy a cigányasszonyok együtt művelik az álomfejtést, a jóslást, a gyógyítást, a kuruzslást és a megrontást. Nincs olyan, hogy csak a jövőbe látás egyik módját ismerik. A most felsorolt asszonyok valamennyien járatosak voltak a felsoroltak mindegyikébe. A legtöbb ismeretet tőlük szereztük.

Névszerint:

Kolompár Szedva Julis, 1936-39-ig (65 éves)

Anyja: Bora, 1936-39 (80 éves)

Tyéza Nagysalló, 1936-39 (63 éves)

Karmantyús Kissalló, 1936-39 (70 éves)

Orsós Vuna, Ujvidék, Sanghaj telep, 1941 (67 éves)

Mohácsi Borbála, Szarvas, 1948 (56 éves)

Mohácsi Fáni Kukás, Szarvas, 1973 (62 éves)

Rafael Mária, Szarvas, 1969 (39 éves)

Botos Pálné, Karancslapujtő, 1959 (62 éves)

Lakatos Arany, Érsekvadkert, 1973 (65 éves)

Orsós Mária, Poklosi, 1974 (55 éves)

Orsós Julcsa, Berzence, 1973 (75 éves)

Kalányos Sára, Somogyapáti, 1956 (70 éves)

Nagy Aranka Arany, Pettend Hagyópusztá, 1976 (51 éves) (Poklosiba látogatott)

Kalányos Pércsa, Csíkszeredáról jött Vácra 1974 (40-45 éves)

Makula Lídia, Szarvas, 1986-ban (50 éves)

Cséplő Irén, Némethfalú, 1967 (57 éves)

Rafael Irma, Mezőtúr, 1979 (52 éves)

Kis Nani néni, Pata, 1976 (68 éves)

Kuti Irma, Nekeresd (56 éves)

Ezután következnek a felgyűjtött álmok. Egy-egy fogalom leírása, jelentése az irányadó, de a cigány-asszony a legaprólékosabb részleteket is figyelembe veszi. A tárgyból, személyből hány volt. Ki vagy mi állt előbbre. Adott e hangot. Világos volt e vagy sötét. A víz sekély vagy mély stb.

Álmok és jelentésük

Agyagot látni – Pletykálnak rólad, de jelent betegséget is.

Agyagbányában járni – rossz hírek, betegség a családban.

Agyonütni valakit – rossz előjel, baj, rémület előjele.

Ajtó, ha nyitott – váratlan vendég érkezik, ha díszes, kedves vendég.

Ajándékot kapni – kellemetlenséged lesz a nők miatt.

Akácfa levél – Ha felveszed, eszem, iszom, vidám társaságba mérsz, ha földre hullva látod, szegénység, gond.

Akasztást nézni – hivatalos, kellemetlen látogatód lesz.

Aláírni a nevedet – törvénnyel lesz dolgod.

Alku a vásárban – vigyázz be akar-nak csapni!

Anyát látni, a sajátot egészségesnek, – haszon, ajándék, jutalom.

Anyát látni holtan – gyarapodás, gazdagodás.

Apát látni egészségesen – hosszú életű leszel.

Apát látni holtan – bajba kerülsz, szegény ér.

Arany bármilyen formában, – kár, veszteség, betegség.

Almát látni – örömed lesz.

Alma, ha rohadt – veszteséged lesz.

Fonnyadt alma – betegség.

Édes almát enni – jó hír.

Almát szedni – veszteséges vállalkozás.

Alsó ruhában járni – betegség.

Ágy – halál a rokonságban.

Ágy ha sárga, – halál a szomszédban.

Piszkos ágy, (nem ágynemű) – családi szerencse.

Ágylábat látni – ellenségünk meszterkedik valamiben.

Piszkos ágyneműt látni – szegény ér.

Szennyes ágyneműben feküdni – vesztély leselkedik rád.

Áfonyát enni – nem szívesen látott vendég leszel egy lakodalomban.

Állatot etetni – ha saját állat, az szerencsét jelent.

Állatot ha sovány – gond szegénység
Állat, ha kötekedő, acsarkodó, – ellenségeskedés.

Állatot szelídíteni – legyőzöd az ellenségedet szép szóval.

Ár, egyéb szűrő, vágó eszköz szerszám – szegény, veszekedés.

Ásni – nagy betegség.

Árvíz – betegség – betegnek rosszabbodás állapotában.

Árvíz helyét látni – gyógyulás, elmúlik a veszedelem.

Aratást nézni – közeli öröm ér.

Arcot látni, kit felismersz – vendégségbe hívnak.

Arok áll az utadban – ellenségeid akadályoznak munkádban.

Árkot átugrani – legyőzöd ellenségeidet, elismerés.

Árpa – egészség, hosszú élet.

Asszony ha ismerős, főleg ha rokon – gond, baj.

Asszonnyal, főleg ha anyós újholdkor álmodni – halál a családban.

Wuscher Anna

– folytatjuk –

ILLIK, NEM ILLIK!?

Az ajándékozás illemtana

Az ajándékozásnak a mi kultúrkörünkben, a mai magyar társadalomban is nagy jelentősége van. Szinte minden családi ünnephez hozzátartozik. Ám amekkora örömet szerezhet, ugyanakkora terhet is jelenthet, a megajándékozott és az ajándékozó számára egyaránt.

Az ajándékozás nagyon fontos jelenséggel bíró gesztus. Az ajándék célja az örömszerzés. Általában a megajándékozott kinyilvánított vagy titkos vágyát, óhaját elégítjük ki vele. Ahol lehet, a hasznosság elvéből indulunk ki. Például az ifjú házasságok főleg olyan tárgyakkal örülnek, amelyeket jól tudnak hasznosítani leendő háztartásukban. A fiatal anyák hálásan fogadják babaápolási cikkeket, horgász férjek a hobbijukkal kapcsolatos dolgokat.

Virágot bármikor ajándékozhatunk, ünnepnapokon és meghívások alkalmával éppúgy, mint a hétköznapiakban a hála, a tisztelet, a szeretet és a szerelem jeleként.

Vigyázat! A küldött virághoz mindig illik névkártyát mellékelni!

A virágot átadás előtt ki kell bontani a csomagolásból, kivéve ha utazás előtt adjuk át valakinek, például a vasútállomáson vagy a repülőtérre!

Bármit válasszunk is, az ajándéknak igazodnia kell a megajándékozott egyéni stílusához, életviteléhez, érdeklődéséhez, korához vagy lakásának ízlésvilágához.

A kézimunka és más kézzel készített ajándék olyan személyes jellegű gesztus, amelynek értéke nem fejezhető ki pénzben, hanem a ráfordított időben és a készítő fáradozásában, szándékában.

Az ajándékozás alappillére a figyelemesség. Aki egy kicsit is törődik a másikkal, tudja, hogy az illető minck örülne a legjobban. Ha van lehetőség az ajándékozásról néhány öszinte szót váltani, azzal sok csalódásnak vehetjük elejét. Ha pedig valaki egy nemszeretem ajándékot kap, annak legyen mersze (persze a helyzettől függően) a jó szándékot illendően megköszönni, de amellet az ajándékozó tudomására hozni, hogy a tárgy nem éppen az ízlésének megfelelő.

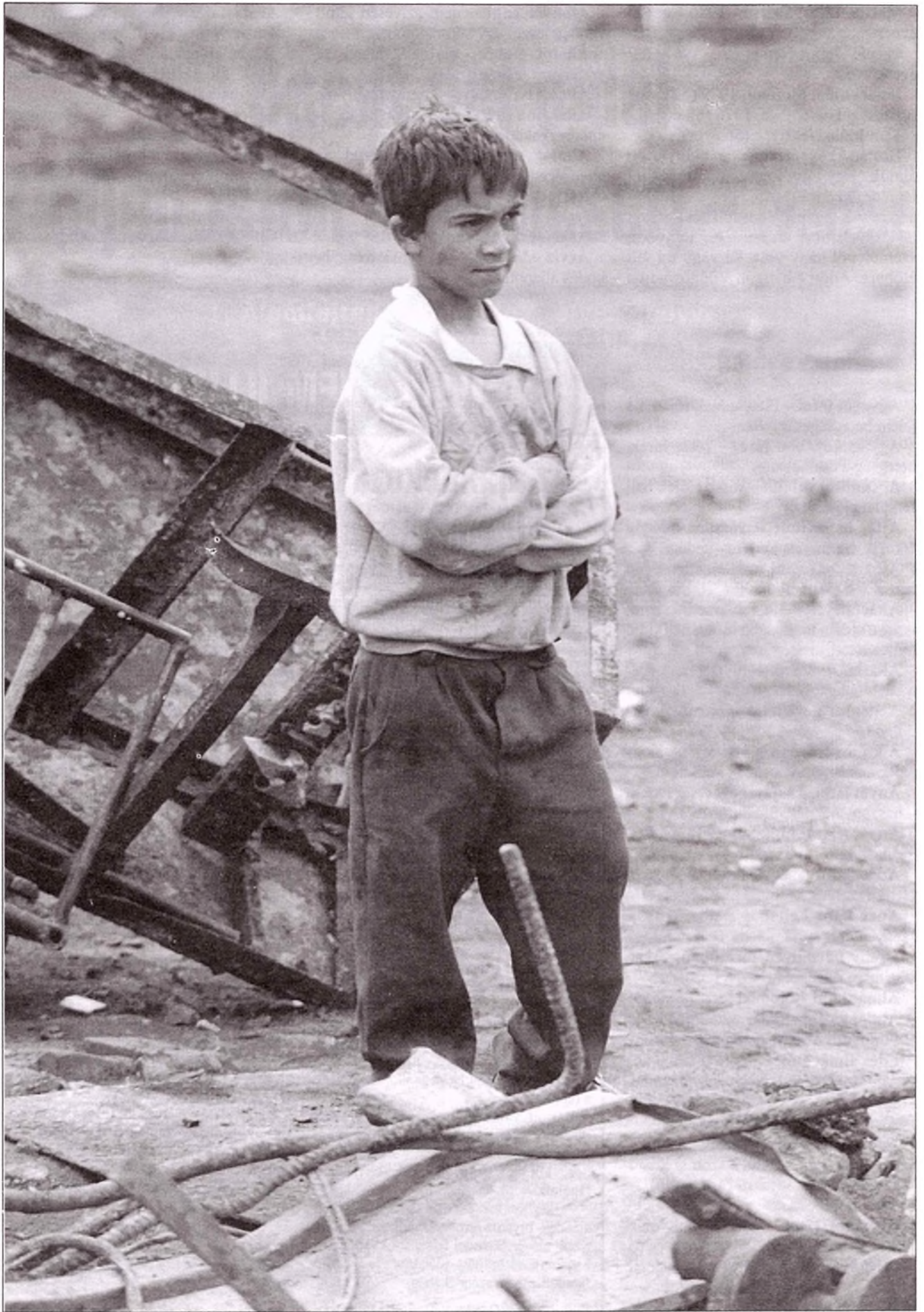
Amikor nem várható az ajándékok özöne, például csak egy-két jó barátot hívunk meg születésnapunkra, akkor a csomagot illik rögvest kinyitni és megköszönni. Az ajándékot kicsomagolatlanul félrcrakni bántó modortalanság.

Ha gyermekünket pajtása szülinapi zsúrra hívja meg, akkor az érintett szülők előbb tanácskozzák meg az ajándék kérdését. Sajnos elterjedt szokás, hogy mindenki igyekszik nagy és drága ajándékot venni, hogy túltegyen a másikon. A gyerekek között pedig kialakul az egészségtelen versengés. Okos szülők ennek elejét veszik és ragaszkodnak hozzá, hogy csak valamilyen apróságról lehet szó.

„Ahogy te nekem, én úgy neked”. Ez az elv lehetőleg ne érvényesüljön az ajándékozásnál. Az ajándékozott ne kezdjen el lázasan számolni, hogy ő milyen értékű ajándékot kapott és akkor ő sem vehet olcsóbbat. Ezzel az ajándékozás elveszti eredeti jelentőségét.

Vigyázat! Az ajándékot, legyen bármely kicsiny is, megköszönjük! Vagy azonnal és közvetlenül, vagy később, ha vége az ünnepi felhajtásnak. Utóbbi esetben ezt tehetjük szóban, telefonon vagy írásban.

Forrásként Ottlik Károly:
Protokoll plusz című könyvét
használtam.
Lukács Ilona

A kevesebb jobb lenne?

Az országgyűlési választások közeledtével mintha a közvéleményt is élénkebben foglalkoztatná a parlamenti munka. S különösen az a kérdés, mennyire optimális a jelenlegi létszám. Mert a 386 fő világviszonylatban is kivételesnek tekinthető. Így ennek csökkentésével csaknem valamennyi politikai párt egyetért. Ha másért nem, azért, hogy tetszetős kampányfogásként mutassa be az erre irányuló szándékot. A választói köztudatban pedig valóban vonzóknak tűnik a hatékonyabb törvényhozási gyakorlat, illetve az a tény is, hogy ezzel valamelyest csökkenthetők lennének a költségvetési kiadások. Miközben már 1990 óta rendre felmerülnek a létszámcsökkentési javaslatok, bizvást állíthatjuk, hogy ezúttal sem történik lényeges változás, mivelhogy a képviseleti demokráciában minden egyes szavazatra szükség van. Akár pártpolitikai érdekből is, vagy akár azért, hogy a kormányzati hatalom fölénye ne vesszen el.

S ugyanígy azzal a körülménnyel is számolnunk kell, hogy a képviselői mandátum megszerzése mindenképp előnnyel jár. S különösen azok számára, akiknek egyúttal megélhetési forrást is jelent. Ráadásul nem is annyira nélkülözhető. Mert ha belegondolunk abba, hogy több százezer forintos jövedelemről van szó, alig lenne olyan képviselő, aki önként lemondana mandátumáról. Még akkor sem, ha éppenséggel előzetes le tartóztatásban van. Hiszen aki országgyűlési képviselő, sok szempontból kiváltságos helyzetű. Mivel választói nem hívhatják vissza, ha a ciklus alatt egyetlen kezdemé-

nyezéssel sem él, a parlamenti jelenlét már önmagában is elegendő arra, hogy tiszteletdíját legalisan felvehesse. Legfeljebb csak színelnie kell, hogy választói akaratát képviseli. S még könnyebb a helyzete akkor, ha pártlistán került be a parlamentbe. Éppen ezért valóban elkerülhetetlen lenne a választójogi reform, melyhez viszont többségi meg egyezés és egyetértés szükséges. A kormány- és ellenzéki pártok részéről egyaránt. Vagy olyan megoldásra, mely a kétkamarás országgyűlés modelljét teremti meg.

A parlamenti demokráciák történetében erre is találhatunk követendő példát. Más kérdés, hogy a szándék miért nem váltható valóra. Ha elfogadjuk is azt az érvelést, mely szerint a sokrétű választási rendszeren alapuló demokrácia lényegével nehezen összeegyeztethető a kétkamarás parlament, a pártelvűség dominanciája mégsem adhat mindenre magyarázatot. Egy pillanatra sem szabad ugyanis azt hinnünk, hogy a jelenlegi parlamenti pártok egy az egyben lefedik a választópolgárok politikai akaratát és érdekeit. Hanem legfeljebb azokét, akik résztvesznek a választásokon, s szavazataikkal egyik vagy másik politikai erőt támogatják. De éppen a távolmaradók aránya jelzi, hogy az érdekképviselőt legalábbis felemásnak tekinthető. A társadalom érdektagoltsága ugyanis nem egyenlő a politikai eszmék és értékek strukturáltságával, hanem ebben másfajta szempontok is szerepet játszanak. Így például az, hogy ki melyik egyházhoz tartozik, melyik kisebbséghez sorolja magát, vagy melyik kamara tagja. Ha czekeket a kö-

todéseket figyelmen kívül hagyjuk, csupán a politikai rokonszenv és azonosulás válik meghatározóvá.

Holott éppen a plurális érdekek intézményes megjelenítése lehetne a legfontosabb cél. S nem csupán pártkeretek között. Annak ellenére sem, ha tudjuk azt, hogy a politikai válto gazdaság rendszere nem nélkülözheti a pártelvűséget. Sokan persze abban hisznek, hogy egyetlen megoldás a különböző érdekek pártszerű érvényre juttatása. Ezért sem tartható véletlenszerűnek, hogy például az cigányság nevében újabb és újabb pártok szerveződnek, vagy éppen szövetségek kötődnek. Látszólag teljesen indokoltan, a valóságban viszont vajmi kevés eredménnyel. Merthogy a politikai érdekmegjelenítés sohasem alapulhat egyetlen rendező- illetve szervező elven. Így az etnikai önazonosság vállalásán sem, vagy éppenséggel a hátrányos helyzet örökös emlegetésén. Hiszen az eddigi országgyűlési választások során mindennél egyértelműbben bebizonyosodott, hogy etnikai-nemzetiségi alapon szerveződő párt nem juthat be a Parlamentbe.

Vagy ha mégis, ehhez arra is szükség volna, hogy a jelenlegi parlament szerkezetileg megváltozzon. Ám miközben a mostani és a korábbi képviselők is csupán elvben kívánnak kisebb parlamentet (legalábbis olyat, amelyik a mandátumukat nem befolyásolja), aligha üdvös újabb illúziókban hinni. Valójában csak azok számára lehet reménykeltő, akik így tesznek szert tünékeny politikai ismeretségre.

Dr. Kerékgyártó T. István

Az Igazságügyi Miniszter megbízásából a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet a 2001/2002-es tanévre vonatkozóan egyetemi illetve főiskolai tanulmányokat nappali tagozaton folytató cigány hallgatók részére, az első diploma megszerzéséig, akik a képzés végén főiskolai vagy egyetemi diplomát kapnak.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,
- tanév végi eredményt igazoló leckekönyv fénymásolatát, amelyet a tanintézet tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat),
- az I. évfolyamra beiratkozott hallgatóktól a leckekönyv másolata helyett a felvétel tényét közlő írásbeli értesítést,
- igazolást arról, hogy a tanintézetbe beiratkozott a hallgató.

Figyelem!

Hiányos vagy határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el, azokat érvény-

telennek tekintjük. (Hiánypótlásra nincs lehetőség).

Az ösztöndíj-támogatás havi összege: 12.000 Ft, félévenként 60.000 Ft

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást tanulmányi félévenként egy összegben folyósítjuk.

A második félévre csak annak a hallgatónak küldjük továbbra is az ösztöndíjat, aki sikeresen befejezett, tanulmányi átlaggal lezárt félévről szóló leckekönyv hiteles fénymásolatát (adatlap nélkül) a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodájának megküldi 2002. április 1-éig. Határidőn túl érkezett félévi leckekönyvre nem áll módunkban az ösztöndíjat folyósítani! A lakcímváltozást

kérjük időben jelezze.

A pályázatok benyújtási határideje: 2001. szeptember 30.

A pályázatok elbírálási határideje: 2001. november 5.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodájában személyesen (1091 Budapest, Üllői út 47-49. Telefon/Fax: 215-6550, 215-6552) vagy honlapon www.meh.hu/nekh vagy felbélyegzett válaszböríték ellenében kérésre azt az iroda postán elküldi a pályázónak.

Az Igazságügyi Miniszter megbízásából a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma pályázatot hirdet a roma kisebbséghez tartozó

- a) külföldi tudományos, művészeti, felsőfokú intézményekben tanulmányokat folytató fiatalok részére, valamint
- b) a külföldi kurzusokon, tanulmányutakon és nemzetközi versenyeken való részvétel támogatására.

– minden pályázathoz csatolni kell a fogadó intézmény, vagy szervezet meghívólevelét és a fogadás feltételeiről szóló nyilatkozatot (szállás, ellátás, ösztöndíj, stb.), továbbá e dokumentumok magyar nyelvű másolatát.

A pályázónak nyilatkoznia kell arról, hogy mennyi a kint tartózkodás teljes költsége és – amennyiben e pályázat útján a támogatást elnyeri – a kint tartózkodás további költségeit milyen forrásból tudja fedezni.

Megpályázható támogatások:

- a) rövid időtartamú kurzus, illetve versenyek esetén útiköltség hozzájárulás maximum 100.000 Ft,
- b) külföldi tanulmányutakon való részvételnél maximum 150.000 Ft,
- c) külföldi felsőfokú oktatási intézményekben tanulók esetében egy évre legfeljebb 300.000 Ft, mely félévenként 150.000 Ft-os részletben kerül kifizetésre.

A rendelkezésre álló keret: 10 millió forint

a) A külföldi felsőoktatási intézményekben való ösztöndíj támogatásra vonatkozó pályázatok benyújtási határideje folyamatos.

b) A rövid időtartamú kurzusokon, versenyeken, valamint külföldi tanulmányutakon való részvételre a pályázat beadása folyamatos.

A pályázatok támogatására egyedi elbírálás keretében kerül sor, a támogatási keretösszeg erejéig.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma elkészíti javaslatát az Igazságügyi Miniszter részére, aki ezt követően dönt és intézkedik a sikeres pályázók részére az ösztöndíj, a támogatás folyósítása iránt.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodájában személyesen (1091 Budapest, Üllői út 47-49. Telefon/Fax: 215-6550, 215-6552) és honlapon www.meh.hu/nekh vagy felbélyegzett válaszböríték ellenében kérésre azt az iroda postán elküldi a pályázónak.

Az Országos Cigány Információs és Művelődési Központban 2001. szeptemberétől 120 órás lovári cigány nyelvтанfolyamot indítunk, mely a középfokú nyelv-vizsgára felkészít. A nyelv-tanfolyam vezetője Choli Daróczi József. A jelentkezéseket és a kérdéseket a Művelődési Központ címén, illetve telefonszámán várjuk.

* * *

A Kazincbarcikai Cigány Kisebbségi Önkormányzat felhívással fordul a cigány lakossághoz. Lehetőséget biztosítunk azok részére, akik nem rendelkeznek még általános iskolai végzettséggel. Tudjuk, hogy mit eredményezhet az, ha valaki a mai gazdasági helyzetben még nem végezte el az általános iskolát.

A Kazincbarcikai Don-Boscó Szakiskola igazgatója segíteni szeretne azokon az embereken, akik a

lehetőséggel élni akarnak és szakmát is szeretnének tanulni. (Burkoló, szobafestő-mázoló, stb.)

Jelentkezni lehet: Az általános iskola 6-7-8. osztályának elvégzésére, a tanítás ingyenes. Helyszín: Kazincbarcika, Építők út 11.

Országos Cigány Információs és Művelődési Központ
1103 Budapest, Gyömrői út 103.
Telefon/Fax:
06-1-265-08-38, 06-1-264-94-48.

A Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület Pécs-Baranyai Roma Nap (Roma Színházi Találkozó)

**2001. szeptember 7-9. címmel rendezvénysorozatot szervez,
melyre szeretettel meghívja Önt és kedves családját**

Rendezvény helyszíne: Rácz Aladár Közösségi Ház (7621 Pécs, József út 4.)

PROGRAM:

Szeptember 7.

17 óra: Rendezvény sorozat ünnepélyes megnyitója
Megnyitja: **Dr. Hargitai János** Országgyűlési képviselő

Közreműködik: Fekete Kalap Hagyományörző Együttes
(Kövágószőlős)

Köszönet

Örömmel szeretném tájékoztatni önöket, hogy a kunhegyesi cigány kisebbségi önkormányzat a cigány gyermekek beiskolázását 55 ezer forinttal támogatta. A CKÖ nevében szeretnék köszönetet mondani **Herbály Imre** országgyűlési képviselőnek, **Nagy Sándorné** vezető óvónőnek, **Mészáros Sándornénak**, aki a polgármesteri hivatal alkalmazottja, valamint mindazoknak akik valamilyen módon támogatták és megkönnyítették a cigány gyermekek iskola kezdetét.

Ezúton mondanék köszönetet önöknek is, amiért az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány által szervezett olvasótáborban két kunhegyesi cigány gyermek is részt vehetett, ahonnan feledhetetlen élményekkel tértek haza.

Tisztelettel: **Bordács Andrásné** CKÖ elnök

Felhívás

Kisújszállási varrónők csoportja, minőségi bedolgozói munkát vállal.

Érdeklődni: **Horváth Jánosnénál**, a 06-20/456 9318-as telefonszámon lehet.

Nyitó előadás: Tervezett Kisebbségi és Választójogi Törvénymódosítás

Előadó: **Dr. Hargitai János**, az Országgyűlés Emberi jogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottság alelnöke

18.30 óra: Roma Színházi Találkozó ünnepélyes megnyitója
Megnyitja:

Vidákovics Antal a Pécsi Horvát Színház igazgatója

19 óra: „Gyere Josephine” című zenés játék
(**Jónás Judit és társai**) Helyszín: Pécsi Horvát Színház
(Pécs, Anna u 17.)

Szeptember 8.

10 óra: „Képviselő lettem” konferencia (Képzés cigány kisebbségi önkormányzatok képviselői részére)

15 óra: „Hegyi Aranka” című kiállítás megnyitója

Megnyitja: **Csemer Géza** színműíró-rendező

16 óra: „Hegyi Aranka” című színmű előadás (Reneszánsz Roma Műhely)

19 óra: Fekete hangok III. **Jónás Judit**, Domján Edit-díjas színművésznő irodalmi pódiumest sorozatának vendége:

Choli Daróczi József író-költő

Szeptember 9.

11 óra: „Zöldmezőszámnya” zenés népmese-feldolgozás
(Dajka színpad, Bp.)

Társszervezők:

Erdős Kamill Cigány Múzeum

Cigány Kisebbségi Önkormányzatok Baranya Megyei Szövetsége

Pécsi Horvát Színház

A rendezvény támogatói:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Pécs M.J.Város Szabadművelődési Alapja

Pécs Városi Cigány Kisebbségi Önkormányzat

Márton András Önkormányzati Képviselő

Az elátkozott cigánylány (II. rész)

Hirtelen szikrázni, lobogni kezdett a tűz, s kilépett belőle egy vörös hajú, vörös szakállú ember és megszólalt:

– Adj ennem, te gyerek! Már napok óta egy falatot sem ettem.

A meghökkent fiú ijedtében kettétörte a bodagját és a Tűzmanó felé nyújtotta, aki egy szempillantás alatt megette.

– Látom, hogy jó szíved van – mondta a manó. – Mi járatban vagy erre?

– Elveszett a kismalacunk. Elindultam, hogy megkeressem, de eddig még nem akadtam a nyomára.

– Én sem láttam – mondta a manó. De talán a bátyám, a Víz útbaigazíthat. Menj el addig a nagyhegyig, annak a barlangjában megtalálod őt.

A fiú hét nap, hét éjjel ment, amíg rátalált a barlangra, ahol nyöszörgő hangra lett figyelmes...

– Vedd le a hátamról a követ! – suttogetta a Víz.

A fiú sokáig küszködött, amíg a nagy követ félrehengerítette...

– Mi járatban vagy erre? – kérdezte már öblös hangon a Víz.

– A testvéred, a Tűzmanó küldött hozzád. Az elveszett kismalacunkat keresem.

– Én sem hallottam felőle, de talán a legidősebb bátyám, a Szél tud valamit róla.

– Hol találom? – kérdezte reménykedő hangon a fiú.

– Itt lakik, ennek a hegynek a tetején – felelte a Víz.

A fiú elindult a hegy csúcsa felé, olykor a tiz körmével kellett kapaszkodnia. Hét nap, hét éjjel tartott, amíg felért, ahol a Forgószél fáradtan szuszogott... A fiú félénken megszólította:

– Öcséd, a Víz küldött – mondta lihegve, mert nagyon megviselte az út.

– Már hallottam rólad, és tudom azt is, hogy hol van a malackád. A fivérem elmondta, hogy te segítettél rajtuk. Jótetteidért visszaadom a kismalacodat. Ülj fel a hátamra, én odaröptelek hozzá – biztatta a fiút a Szél.

Egy ezeréves fa odvában találtak rá a szundikáló, tarka kismalacra.

A fiú megérintette a kismalacot, mire az nyomban gyönyörű cigánylánnyá változott. E szépség láttára elállt a fiú lélegzete...

– Ki vagy? – kérdezte szapora szívveréssel a lánytól.

– Egy öreg cigányasszony elátkozott, amiért nem mentem feleségül a fiához. Az átkot te oldoztad fel, ha akarsz az asszonyod leszek.

Otthon elámult mindenki, amikor a fiú elmesélte a történetét.

– Tudtam én – mondta a fiú anyja –, ennek a lánynak igen huncut szeme volt már kismalac korában is.

Másnap szabad ég alatt, nagy tűznél tartották meg a lakodalmat. Hatalmas kondérban főtt az ürgepörkölt. Ha arra jártál volna – neked is jutott volna belőle...

– Vége –

Rácz Lajos

Szécsi
Magda:

Okosnak lenni jó!

– 9 –

A Magyar Országos Levéltár külön páncelemből őrzik hazánk törvényeit. Itt találjuk meg a Mohács előtti időszak királyi dekrétumait, a Habsburg-kori törvényhozás emlékeit, s a több száz éves pergamenek mellé helyezik mai törvényeink és törvényerejű rendeleteink eredeti példányait is. Ennek a felbecsülhetetlen értékű gyűjteménynek legrégibb darabja, 4. Béla (1235-1270) királynak és fiainak 1267. évi törvénye.

Ez egyben eredetiben ránk maradt törvényhozási emlékünks is. Hiszen első István, első László és Kálmán királyok törvényei a 12. századból származó Admanti, a 15. századból származó Turóczi, a 16. századból származó Ilosvai és a 12. század végén és 13. század elején keletkezett Pray kódexbe

másolva maradtak ránk, az 1222. évi Aranybullát is csak egy 1318 körüli másolatból és első Lajos király 1351. évi átiratából ismerjük. Az Aranybulla 1231. évi megújításának eredeti okirata sem található már meg, szövege csupán Jakab pápai legátus tollából maradt az utókorra. Béla király törvényeit, a korabeli szokásoknak megfelelően, okleveles formában állították ki. A csaknem szabályos téglalapalakú pergamenre írt oklevélcsomók nélkül vészelte át 833 évet, írása ma is tisztán olvasható, mindössze a rajta függő pecsét veszett el, amely nélkül a feudalizmus korában egy oklevél érvénytelen lett volna. Csupán az a két hártacsík örzi nyomát, amelyekkel egykor az oklevélhez illesztették. A mai felkészült kutató azonban, pecsét hiányában is megbízhatóan el tudja végezni a 10 cikkelyből álló törvény forráskritikáját, és hasznosítani tudja a

régi pergamen fontos társadalomtörténeti mondanivalóit.

A középkorban az ilyen függőpecsétes oklevelet, úgynevezett privilégiumot, birtokadományok és kiváltságok jogbiztosítékaul állította ki az uralkodó, illetve megbízottja számára egy-egy személy vagy testület számára. Béla király oklevele egy egész osztálykiváltságos jogait biztosította, ám a nagybirtokosok befolyásának csökkentésére Béla, mint király, az udvarban bevezette az írásbeli ügyintézkedést is, sőt a királyi tekintély növelésére a királyi tanácsból kihordatta és elégedtette a főurak székeit, megtiltva, hogy jelenlétében leüljenek. De nem érte el a kitűzött célt, csak fokozódtak a belső ellentétek...

(Te is tudnál oklevelet készíteni. Próbáld meg!)

– Folytatjuk –

F E J T Ö R Ő K

Szervusztok Gyerekek!

Gondolom, hogy ez a nyár mindannyiátoknak a pihenést, szórakozást és az óriási hőséget jelentette. A vizek partjai, a hűvös szoba, a fák árnyéka adott egy kis felüdülést, ugye?

Élvezzétek még a nyár örömeit, hisz nemsokára megkezdődik a sulis! Fejtörőink, rejtvényeink szolgáljanak egy kis bemelegítőül a tanuláshoz!

Mivel a nyár legkellemesebb időtöltése a strandolás, a vizek partjain megtalálni a felüdülést, első rejtvényünk is ezzel kapcsolatos.

A csigavonalban elrejtve vízi játékokat, kellemes időtöltést olvashattok össze. Melyek ezek? A csigavonal középpontjából haladjatok!

Hazánkban a cigányságon kívül más kisebbségi csoportok is élnek, akiknek ugyanolyan jogaik vannak, mint a magyar népnek.

A rejtvény középső, függőleges sorából kettő kisebbségi népcsoport nevét olvashatjátok össze!

földet forgató ➡

beszédünk része ➡

ütlegel ➡

regényt ír ➡

kutyája másképpen ➡

A fa gallya ➡

szeszies ital ➡

mennyasszony ➡

össze zúz ➡

„0” utáni szám ➡

Bari Károly cigány származású író, költő, képzőművész csodálatos cigány mesékkel ajándékozott meg bennünket.

Az alábbi kép- és szövegrejtvényben négy meséjének a címe van elrejtve. Próbáljátok megfejteni!

Az anya + rag

A középkori legmagasabb uralkodói cím + a

A és a

A legsötétebb szín

nyávogó hangot adó állat

Az alábbi két levél sajnos valahogyan elszakadt. Csak néhány szó, sor látható a maradék lapon.

A megmaradt írásrészletekből találjátok ki, kinek címezték ezeket a leveleket?!

Segítség: egy cigány származású író, politikus férfiről, és egy híres cigány művésznőről van szó.

vers mán bátyám!
Örülök új könyvednek. A
nyíki cigánytelepet szinte
gam előtt látom írásaidban.
Gra

Tisztelt vésznő!
Iait nagyon szépen adta
elő.
lése a szívemig fiatott.
Június 10-én, névnapján
felkeresem.

Egy tiszte

KOS (III. 21 - IV. 20.) – Nyáron nem tudja maradéktalanul megoldani a problémákat, de szeptemberben a szerencse már nem fordít hátat, és segítségül hívhatja néhány közelebbi munkatársát, barátját is. Egy kicsit tehát fellellegezhet: Az egész nyári feszültség, idegesség oldódik, rendezheti sorait, s még anyagi helyzete is jelentősen javul. Szeptember elején szívügyekben is kedvező változásokra számíthat. Ha még egyedülálló, akkor tartós kapcsolata alakulhat ki ebben az időszakban. Különösen akkor, ha nyilas vagy oroszlán jegyű társra talál. Ha viszont bakkal kötne össze az életét, alighanem kemény veszekedések, dühös csatározások tömeke ki hamarosan. Olyan szerelmi illúziókban ringatja magát, amiktől csak a tél közepén tud csak megszabadulni, és akkor is óriási csalódások árán. Ha önállósodási vágyai vannak, várjon még...Ha most vág bele, jóval kisebb sikerrel jár. Ötleit megpróbálják ellopni, ha túl sokat fecseg...

BIKA (IV. 21. - V. 20.) – Munkájában most nem is annyira a lelkesedés, mint inkább a pénzszerzési vágy hajtja, igaz jó oka van erre... A dicsőség is előtérbe kerül. Vágyik az elismerésre, ami nem is marad el. Viszont alaposan túlajtja magát, erején felül vállal, ami kicsit aláássa egészségét. A baj nem túl komoly, pihenjen egy keveset. A túlzásba vitt evés-ivás is szervi bajokhoz vezethet, tehát ügyeljen test súlyára, kezdjen diétázni... Szívügyekben nem történnek világmegváltó események, de sok új barátságot köt, melyek közül egyik-másik idővel szerelemmé érhet. Szeptembertől növekvő jólét vár önre, viszont meg kell tanulnia azt is, hogyan szabaduljon meg olyan dolgoktól, amelyek már ngolyákká kövesedtek, s csak akadályozzák az előrejutásban...

IKREK (V. 21. - VI. 21.) – Nyugtalan, minden izgatja, mindenért aggódik, csupa feszültség, vibrálás egész lényre. Úgy veti bele magát a munkába, mint más az élvezetekbe. (Igaz az ikreknek a munka kifejezetten szórakozás!) A temérdek tennivaló amolyan feszültségevezető, nem ér rá saját lelki problémáival foglalkozni. Olykor ugyan a munkában is türelmetlen, de mert itt azonnal érezhető, hogy ez akadályozza az eredmény elérésében, hamarabb változtat elképzeléseiben, mint magánéletében. Könyezete sokat szenved hirtelen hangulatváltásai, önfejlődése, makacssága miatt. Nem értik miért akar mindenáron változtatni, amikor pedig látszólag minden rendben van. Ez a vélemény csak tovább dűhíti, mert ebből érzi, hogy szerettei nem ismerik igazán, nem tudják, hogy önnek épp a változtatás, az újdonság állandósága hiányzik. A csöndes nyugalomtól szenved. Aki tehát meg akarja tartani ikrek jegyben született partnerét, legyen aktív, és igyekezzen mindig újabb és újabb ötletekkel változatossá tenni a hétköznapiakat. Szeptembertől azonban sokkal több feyelmet és komolyságot várnak el az ikrektől. Ha sikerül megváltoznia, a jótékony hatás már tavasszal érződni fog: több pénz, több tisztelet, és több elismerés lesz osztályrésze. 7 hónap nem a világ! Akarja teljes szívéből a pozitív változásokat...

RÁK (VI. 22. - VII. 22.) – Azon múlik a szerencséje, hogy van-e elég ereje kezdeményezni, illetve véghez vinni elképzeléseit. Az semmiképp ne riassza vissza, hogy környezetében van, aki az ön boldogulását másképp képzei. Higgye el, most ön tudja a legjobban, hogy mi az ami igazán boldogga teheti. Szeptemberben személyes varázsanak köszönhetően sikerül megoldania egy régóta húzódó ügyet. A hónap végére a szerelem veszi át az uralmat: a szívügyek kerülnek előtérbe: kifejezetten boldognak érzi magát! Baráti meghívásoknak kell eleget tennie, ami örömmel tölti el. Most így ősszel, áldozatvállalásával kerül felesetesi látókörébe, és kellően honorálják munkáját. Ne felejtkezzen el egy lánygyermeknek tett ígéretéről, aki nagyon számít önre, akinek ön a kezdet és a vég, a szabadság, és a biztonság egy személyben!

OROSZLÁN (VII. 23. - VIII. 23.) – Szerelmi kalandok, baráti összejövetelek teszik változatossá a szeptembert. Ebből némi perpatvar kerekedik odahaza. Nem csoda, hiszen most mindent túlzásba visz. De a túlzás nem csak a magánéletére lesz jellemző ebben az időszakban, hanem a munkájára is. Túlzottan optimista, ezért anyagi kár érheti. Semmiképp ne tegyen felelőtlenül ajánlatot, gondolja meg mit vállal, mibe vág bele. Ne kockáztasson feleslegesen! Hónap végén óriási csalódás érheti! Ráadásul éppen ebben az időszakban valamelyik barátjával is nézeteltérése támad egy fatális félreértés miatt! Jó kapcsolatai révén a munkában felemelkedés vár önre. De vigyázat! Csökkentenie kell az igényeit, különben anyagi nehézségei keletkeznek. Egészségére sem árt odafigyelni. Sportoljon és aludjon sokat, mert ezzel kár takarékoskodni, különösen a vérkeringési és szívpanaszokkal bajlódó oroszlánoknak!

SZÜZ (VIII. 24. - IX. 23.) – Kellemes napokra számíthat, a csillagok egyre jobb helyzetet teremtenek. Ragadja meg az alkalmat és igyekezzen hímevet szerezni, mert erre most minden esélye megvan. Kedvezően alakulnak a dolgai a munkahelyén, karrierjét illetően. A hónap közepén ne vitatkozzon, mert nem érdemes. Partnerre előbb-utóbb rájön, hogy önnek van igaza. Kár ezt veszekedéssel fűszerezni. Ebben az időszakban kerüljön minden peres ügyet, jogi megállapodást, mert rendkívül elhúzódhatnak a dolgok, és a realizálásra már csak olyan időszakban kerülne sor, amikor a csillagflényszögek nem kedveznek az ügy végkimenetelének. Szeptemberben alkalmá nyílik egy hosszabb utazásra, ne szalassza el! Akár munkával kapcsolatos, akár magánjellegű, nagyon jól fogja érezni magát. Csodálatos hónap elé néz! Csak egyetlen negatívummal kell számolnia: túlságosan éles, csipős megjegyzéseivel és aprólékosságával, akadémikuskodásával sok bosszúságot okoz családjának és barátainak. Egészségi problémái nem lesznek, csupán „képzelt” betegségek gyöttrik, ha ön így akarja...

MÉRLEG (IX. 24. - X. 23.) – Rendkívül fontos változások lesznek szerelmi életében. Hogy ez pozitív lesz-e, vagy sem, az attól függ, hogy képes-e minden vitát elkerülni. Sokat foglalkozik otthonával. Mivel nincs nagy kedve kimozdulni nem ön jár társaságba, hanem barátait hívja meg, így vendéglátó erejéit is kamatoztathatja. Hónap végéig családjával, szeretteivel feszültebb a kapcsolat, ami miatt az igazán jó eseményeknek, helyzeteknek sem tud örülni. Szeptember végére a szerelemben visszahúzódo, zárkózott lesz. Szinte megközelíthetetlen lesz. Ráadásul partnerével egyre mélyül a konfliktus. Kénytelen lesz hamarosan meghozni a nem kívánt döntést: szakítás vagy egészség. Amúgy is óvakodnia kell a meghűléstől, a fűszeres ételektől, s főleg az idegeit ne terhelje túlságosan!

SKORPIÓ (X. 24. - XI. 22.) – A munkában határozott és céltudatos, energiája szinte kimeríthetetlen. Bosszantja, hogy felesetesi ezt nem veszik észre. Legyen türelmes, terelje el gondolatait a munkahelyi gondokról, mondjuk azzal, hogy elutazik a hegyekbe hétvégeken, de jobban tenné ha többet foglalkozna a családjával vagy szerelmével. Ön önző mostanában! Partnerkapcsolatában változás várható. A krízis azonban megelőzhető, ha kihasználja a meghitt órákat és őszintén megbeszélnek minden problémát. Meg kell tanulnia felismerni és teljesíteni a ki nem mondott kívánságokat és vágyakat is. A munkahelyi barátságok ápolására is fordítson több gondot szeptember közepétől, és a posta is hálás lenne önnek ha nem felejtene el megcimezni a szeptember 16-án postaládaiba dobott fontos levelet. (Ne üvöltözzön ha nem kap választ!)

NYILAS (XI. 23. - XII. 21.) – Életvidám, optimista, könnyen lelkesedő. Ezért könnyebben veszi az élet állította akadályokat, mint más. Az olyan pletykákba, amikbe ön szokott keveredni, más már beleroppant volna, de őnt álségíti megbocsátó, kompromisszumra kész természete. A szeptember mozgalmasság, kellemesnek ígérkezik. Legjobban baráti körben érzi magát. A kellemes társaság jó hatással van önre, de visszafogják a munkában. Szívügyekben nagy változások nem lesznek, partnere érzelmeiben megbízhat, nem éri csalódás. Tetemes összegeket fog költeni ruhákra, aztán csak ül és bámul, hogy mire volt ez jó? Pénzügyekben legyen józanabb, ezt üzenik a csillagok, de ügyis hiába...

BAK (XII. 22. - I. 20.) – Megbízható, rámenős ember, aki elhatározásaihoz keményen ragaszkodik. Tele van most ambícióval, ötletekkel. Ajándékvásárlásnál hajlamos a túlzásokra, elképzelhető, hogy gyakran erején felül vásárol szeretteinek, csak hogy öntől kapják a legtöbb a legszebb ajándékot. Így lesz ez szeptemberben is, így aztán fő téma lesz a következő hetekben a pénz. Lehetősége nyílik arra, hogy még befektetett családi és munkahelyi ügyeit végleg rendezze. Ez az időszak rendkívül alkalmas erőgyűjtésre, illetve őszi számvetésre, mert a nyáron történeteket még nem tudta igazán feldolgozni... Tervei lehet, hogy túl pesszimisták most, de már megtanította az élet, hogy ne várjon egyszerre túl sokat, és akkor a kis eredményeknek is lehet örülni. De fel a fejél! Kreativitással, ügyes szervezéssel, figyelemmel és némi szerencsével még a gyengéit is erőnné tudja varázsolni. Ugy számítson, ha nem is a szeptember, de ez az ősz óriási változásokat hoz az életébe, és kizárólag sikert tartogat az ön számára! A szerelemben nem, ott megállt az idő sok évvel ezelőtől...De az órát ön indítja ha akarja!

VÍZÖNTŐ (I. 21. - II. 19.) – Gratulálók! A legfőbb gondja az lesz, hogy mire költse a váratlanul ölébe hullott sok pénzt! A szeptember érdekes hónap az ön számára. Partnerre

több szabadságot ad s még azt is elfogadja, hogyha a hétvégéket nem vele, hanem a munkával tölti. De ne bizza el magát, ne éljen vissza kedvese őszinte ragaszkodásával, mert ebből olyan feszültség támadhat, amelyet már képtelen lesz néhány bökkel, egy röpké mosollyal elsimitani, és egyszer csak azon kapja magát, hogy magára marad. A szeptembert olyan barátokkal tölti főleg, akik tisztelik őt és adnak a véleményére. Sokan kérnek öntől tanácsot. Alaposan fontolja meg, hogy mit mond, mert minden szavát megfogadják! A szexben újdonságra számíthat, ha igent mer mondani, egy egyenruhás személynek! De nem olyan bátor ön ezen a területen... kár!

HALAK (II. 20. - III. 20.) – Kényelemszeretete miatt sok jó lehetőséget elszalaszt, és a végén kicsit ingykedve figyel, hogy környezetében hányan jutottak sokkal többre. Csak az eredményt

látja náluk, s azt sehogyan sem akarja elismerni, hogy ők igen is többet tettek a sikerért, s nem a dolgok könnyebbik végénél keresték a helyet maguknak. Most megpróbál ugyan „elzárkózni”, de kapkodásával és szertelenségével tovább rontja az esélyeit. Már kár a múlt miatt keseregni, jobban tenné ha a jövőjét alakítaná ki a lehetőségeinek megfelelően. Szerencse csillaga ugyanis fennragyog, csak okosan kell megragadni a lehetőségeket! A szeptember a magánéletében tartogat néhány nehéz napot. Áldozatra kényszerül a családja érdekében s mégis konfliktusok adódnak. Többet várnak öntől -miképp, a munkában, úgy otthon is - igyekszik elhárítani a felelőséget és a teendőket. Ön nem szeret szembenézni a valósággal, önmagával. Ha rászánná magát és mérleget készítené belátná, hogy saját hibájából olyan az élete amilyen! Senkinek sem könnyű, de önnek most tényleg nehéz, és csak önmagára számíthat. Önmagára! A terheit nem pakolhatja szüntelenül mások vállára... Ők is emberből vannak!

Országos vásárok naptára

2001. szeptember hónapra

Szeptember 1., szombat

Abony -oá,
Komló -oák,
Magyarnándor -oák,
Marcali -ok,
Miskolc -ok,
Pécs -R, ok,

Szeptember 2., vasárnap

Érsekvadkert -ok,
Gyoma-
endrőd -av, mgv,
Jászapáti -oák,
Kiskun-
halas -oák, av,
Lajosmizse -oák,
Miskolc -av,
Nagykörös -av,
Pápa -k-jv,
Pécs -R,
Rakamaz -oák,
Szarvas -oák,
Szeged-
Cserepes sor -k-jv,
Szolnok -av,
Újszilvás -oák,

Szeptember 3., hétfő

Csongrád -oá,

Szeptember 4., kedd

Cegléd -oá,
Nagykanizsa -oák,

Szeptember 5., szerda

Miskolc -oák,
Tura -oák,

Szeptember 6., csütörtök

Ónod -oák,
Szeged-
Cserepes sor -ok,
Vésztő -oák,

Szeptember 7., péntek

Gyöngyös -oá,
Gyula -oák,
Miskolc -ok,

Szeptember 8., szombat

Galgamácsa -oák,
Jászberény -oák,
Kompolt -oák,
Miskolc -ok,
Pécs -ok,
Tószeg -oák,

Szeptember 9., vasárnap

Celldömölk -bv,
Dombóvár -ok,
Farmos -oák,
Gyoma-
endrőd -oák,
Herend -bv,
Jászárók-
szállás -av,
Mezőkovács-
háza -bv,
Miskolc -av,
Pásztó -oák,
Pécs -oák, av,
Szeged-
Cserepes sor -k-jv,
Szekeşzárd -oák,
Szolnok -av,
Tompá -oák, av,
Törtel -oák,
Zagyvarékas -oák,
Zalaegerszeg -av,

Szeptember 11., kedd

Zalaegerszeg -oák,

Szeptember 12., szerda

Csorna -oák,
Makó -oá,
Mezőcsát -oák,
Miskolc -osk,

Szeptember 13., csütörtök

Komádi -oá,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Szeptember 14., péntek

Miskolc -ok,

Szeptember 15., szombat

Bercel -oák,
Miskolc -ok,
Mohács -oák,
Pécs -ok,
Vác -bv,

Szeptember 16., vasárnap

Alsónémedi -bv,
Böhönye -oák,
Dunaföldvár -oák,
Heves -oák, av,
Jászszent-
andrás -bv,
Kenderes -oák,
Kengyel -oák,
Kunszent-
miklós -oák,
Miskolc -av,
Mórahalom -oák,
Ócsód -oák,
Pécs -oák, av,
Szászvár -oák, av,
Szeged-
Cserepes sor -k-jv,
Szentés -oá,
Szolnok -av,
Tokaj -oák,
Vác -bv,

Szeptember 18., kedd

Ózd -oák,
Pápa -oá,

Szeptember 19., szerda

Jánoshalma -oák,
Miskolc -osk,
Polgár -oák,

Szeptember 20., csütörtök

Drávafok -oák,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

RÖVIDÍTÉSEK

av. = autóvásár
bv. = búcsúvásár
csv. = cserépvásár
k-jv. = közúti jármű vásár
kuv. = kutyavásár
LNv. = Lovas Napok vására
mgv. = munkagép vásár
nmv. = népművészeti vásár
oá. = országos állatvásár
oák. = országos állat- és kirakó vásár
ok. = országos kirakó vásár
osk. = országos sertés- és kirakó vásár
r. = régiségvásár
bv. = termékbemutató és vásár
üv. = ünnepi vásár

Szeptember 21., péntek

Miskolc -ok,

Szeptember 22., szombat

Miskolc -ok,
Pécs -ok,
Sárbogárd -ok,

Szeptember 23., vasárnap

Csanytelek -bv,
Jászsó-
szentgyörgy -oák,
Miskolc -av,
Pásztó -av,
Pécs -oák,
Szeged-
Cserepes sor -k-jv,
Szekeşzárd -oák,
Szolnok -av,
Vác -oák,

Szeptember 24., hétfő

Szécsény -oák,

Szeptember 26., szerda

Miskolc -osk,

Szeptember 27., csütörtök

Szany -ok,
Szeged-

Szeptember 21., Cserepes sor -ok,

Szeptember 28., péntek

Dévaványa -oá,
Miskolc -ok,

Szeptember 29., szombat

Jászárók-
szállás -oák,
Mezőberény -av, mgv,
Miskolc -ok,
Pécs -ok,

Szeptember 30., vasárnap

Békésszen-
tandrás -ok,
Csongrád -av,
Csorna -k-jv,
Dunakeszi -bv,
Karcag -oák,
Miskolc -av,
Nagykátá -oák,
Nagykörös -oák,
Pécs -oák, av,
Szeged-
Cserepes sor -k-jv,
Szeghalom -oák,
Szolnok -av,
Tószeg -bv,

A vásárnapot
összeállította:
Wilhelm István

**Keresse,
Olvassa!**

LD
„LUNGO DROM”

OPEL IVANITS & BÁRKÁNY

Márkakereskedés és márkaszerviz

Most Astra Classic már 1 999 900 Ft-tól!

- új és használtgépjármű-értékesítés • teljes körű szerviz szolgáltatás, karosszéria javítás • eredetvizsgálat
- Látogasson el kereskedésünkbe, és érdeklődjön aktuális ajánlatainkról!

1173 Budapest, Pesti út 237.

Tel.: 257-6064, 257-4658, 257-9514, Fax: 257-6064, opel.ivanits-barkany@matavnet.hu, www.opel.hu

Nyitva tartás:

Szerviz: H-P: 7.00-18.00 Sz: 8.00-16.00

Szalón: H-P: 8.00-18.00 Sz: 8.00-16.00 V: 10.00-14.00